

מוסף חג

חג סוכות תשפ"א

6 ויאמר הנביא

רה"ע ב"ב הרב אברהם רובינשטיין בראיון מיוחד על ניהול עיר חרדית במשבר הקורונה

12 מלחמה בלתי נגמרת

ועל המדינות: מואב ורדי, העיתונאי הישראלי שעומד מאחורי סדרת הכתבות - "הקרב האחרון של סוריה", משחזר את המסע ללב הקרבות

18 למען ידעו דורותיכם

180 שנות עיתונות חרדית בלחיצת כפתור: סיפורו של ראש הישיבה שהגה לפני 40 שנה את "הארכיון היהודי" המתעד את ההיסטוריה בראי העיתונות החרדית

22 זוכרנו לחיים

הרבנית רחל הבר תבלח"א, אלמנתו של הרב ישעיהו הבר זצ"ל שנדבק בקורונה ונסתלק בחטף, פותחת את סגור ליבה: "עברו עלינו חודשים מטלטלים"

26 מסע חובק עולם

הרה"ג אהרון חסקל, מגדולי מומחי הכשרות בעולם היהודי, בראיון ל'מוסף החג' על הנעשה מאחורי הקלעים של עולם הכשרות

למען ידעו דורותיכם

קישוטי הסוכה

אלא לימדתנו התורה הקדושה בכך יסוד גדול, גם בני אדם שאין בהם לא טעם ולא ריח בכל זאת אפשר לנטוע בהם תורה ויראה, וזאת על ידי חיבורם לצדיקים ולבעלי החסדים, לאתרוג ללולב ולהדס, כך קולטת הערבה את ריח הנפלא שלהם, כאדם הנכנס לחנות בשמים ונקלט בגופו הריח הנפלא, לְרִיחַ שְׁמֶנֶיךָ טוֹבִים שְׁמֶן תוֹרַת שְׁמֶךָ עַל פֶּן עֲלֻמוֹת אֶהְיֶה (שיר השירים א, ג), והופכת להיות חלק בלתי נפרד מהם.

...

נִיעֲשֹׂו כוֹלָם אֲגוּדָה אַחַת (מנוסח תפילות ר"ה), האגודה צריכה לכלול את כולם, גם את אלו שאין בהם תורה ומצוות, ואז יכולים באמת לעשות רצון ה' בלבב שלם, דאין שמחה לפניו יתברך יותר מהשבת נשמה יקרה לתחת כנפי השכינה, וכפי שהפליג הזוהר הקדוש (פרשת תרומה, קטש ע"א) בתיאור מעלה זו דאלמלא היו יודעים בני אדם כמה תועלת וזכות הם זוכים בכך שמקריבים בני אדם רחוקים, היו רודפים אחריהם לזכותם כמי שרודף אחר החיים.

לא לחינם אמרו רבותינו שבמקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד (ברכות לד ע"ב). וְהַתְּגַדְּלִתִּי וְהַתְּקַדְּשִׁיתִי וְנִדְעָתִי לְעֵינֵי גוֹיִם רַבִּים וְיָדְעוּ כִּי אֲנִי ה' (יחזקאל לח, כג), שמו יתברך מתגדל ומתקדש ע"י קירוב הרחוקים, כל נשמה קשורה בעולמות העליונים עד כסא הכבוד, וברגע שיהודי חטא ועבר עבירה הוא ניתק את עצמו, ניתק את החוט המקשר בינו לבין הקב"ה וכשמחזירו בחזרה וקושרו שוב נמצא שהוא מקורב יותר, ולכן זוכים בעלי התשובה לסייעתא דשמיא מיוחדת.

ונסיים במעשה, לפני כשלושים שנה הגיע ליישבתנו בוגר צבא הרחוק מתורה ומצוות, לאחר ששהה בחופשה בגרמניה והתערב בגויים, התנהג כמנהגם ואכל ממאכליהם, נִתְעַבְּרוּ בְּגוֹיִם וְנִלְמְדוּ מַעֲשֵׂיהֶם (תהילים קו, לה), בהתחלה זה היה קשה, קשה מאוד, לעזוב את המנטליות והמנהגים שבהם היה, אך לאחר כשלושה חודשים בהיותו ביישיבה כל רואיו לא הכירוהו, איזו שקידת התורה, לא מזוי ראשו מהספר, איזו התלהבות ודביקות בקיום המצוות, איזו תפילה, איזו דביקות, כל מילה ומילה כמונה מרגליות. יום אחד הובא לפני אחת ממחברותיו ובו כתב את פירוש התפילה, מה לכוון באתה חונן, ועל מה להתחרט בסלח לנו, אדם שהיה שקוע במ"ט שערי טומאה, נכנס ברגע אחד למ"ט שערי קדושה, מתוך התלהבות קדושה וטהרה.

אלו הרחוקים מתורה ומצוות מבחינת ערבה, שמצווה עלינו לקרבם ולאגדם יחד איתנו, עד שנוכח להתגשמות נבואת צפניה הנביא "כִּי אֶזְאָהֶפֶךָ אֶל עַמִּים שְׂפָה כְּוִירָה לְקָרָא כָּלֶם בְּשֵׁם ה' לְעַבְדוֹ שְׂכָם אֶחָד" (צפניה ג, ט), במהרה בימינו, אמן.

מבחינת הערבה. כידוע רמזו רבותינו (ויקרא רבה ל, יב) בארבעת המינים את ארבעת סוגי האנשים שיש בעם ישראל, כל סוג יש בו תכונה מסוימת, אך רק בהתחברם יחד מקיימים את המצוה (שהיא מלשון צוותא-יחד), ומתחברים להקב"ה.

האתרוג, פרי עץ הדר, יש בו שני דברים מועילים, גם טעם וגם ריח, ורומז לצדיק העוסק בתורה ולא מחזיק טיבותא לנפשיה (טובה לעצמו), אלא מפיץ ומזריח את תורתו לארץ ולדרים, כריח הטוב הזה שמופץ לרבים.

הלולב, תמר, ריח אין בו, אך טעם כן יש בו. ורומז לצדיק, צְדִיק פְּתֻמָּר יִפְרָח (תהילים צב, יג), שהוא בעצמו עוסק בתורה, אך אינו מעבירה לאחרים, כתמר הזה שרק האוכלו נהנה ממנו, אך העומד מרחוק לא נהנה.

ההדס לעומתו לא ראוי לאכילה, אך ריח טוב יש בו, ורומז לבעלי מצוות שעושים צדקות ומעשים טובים, אך לעצמם, לשבת ולעסוק בתורה ולזכות את נשמתם הם לא דואגים. כהדס הזה שמוכן לתת את ריחו ולהקריב מעצמו לאחרים, אך הוא עצמו אין בו כלום.

והערבות, ערבי נחל המצויות לרוב, אין בהם לא טעם ולא ריח ורומזות לעמי הארצות שאין בהם לא תורה ולא מצוות ומעשים טובים, כערבה הזאת שלא ניתן להריחה, ואף לאוכלה אי אפשר לפי שטעמה מר כלענה.

ומצווה אותנו התורה הקדושה לקחת את ארבעת מינים אלו ולחברם יחד, ולא להחסיר מהם דבר, כי אם חסרות אפילו רק הערבות, הרי שלא מקיימים בכך את המצוה, דארבעת המינים מעכבים זה את זה (כמבואר בשו"ע סימן תרנ"א ס"ב), ואף שקנה אתרוג מיוחד ומהודר במינו ולולבים והדסים מהודרים ביותר בהון עתק, בכל זאת אם לא הוסיף גם את הערבות אין כל ערך לשאר המינים, ולא קיים את המצווה, אִם יִתֵּן אִישׁ אֶת כָּל הוֹן בֵּיתוֹ בְּאַהֲבָה בְּיָבוֹז לוֹ (שיר השירים ח, ז).

בספר נחלת אבות לגאון הצדיק רבי יוסף משאש זצ"ל (כיהן בסוף ימיו כרבה הראשי של חיפה, הכרתיו אישית, איש אלוקים קדוש המקריין אורה סביבו, בחינת חֲכָמָה אֶדָם תִּאֲרִי פְנֵי-קַהֲלָת ח, א), מסופר שבאחת מהעצירות בחו"ל היה קשה מאוד להשיג אתרוגים, ולאחר מאמצים כבירים הצליחו יהודי המקום למצוא אתרוג אחד מהודר בסכום כסף גדול כדי שישתמשו בו כל הקהל, וכן בקושי רב השיגו הדסים ולולבים, אך על הערבות אף אחד לא נתן דעתו (קדירה דבי שותפי לא חמימא ולא קריא-עירובין ג ע"א), היות והן מצויות לרוב בכל מקום, כמו עמי הארצות שנמצאים בכל מקום, וְנִצְּצוּ מִעֵיר קָשָׁב הָאָרֶץ (תהילים עב, טז), ולא קטפום קודם החג, וביטלו מצוות ארבעת המינים ביום טוב הראשון של חג, וזאת מפני שחסרו את בדי הערבות. ולא מובן, מה מיוחד בערבות אלו, הרי הם רומזים לעמי הארצות, הרחוקים מתורה ומצוות, ללא טעם וללא ריח, ומדוע הקפידה התורה כל כך לקחתם יחד עם האתרוג הלולב וההדס?

זכינו לעבור את הימים הנוראים ונכנסים אנו לימי חדוה ושמחה בחג הסוכות, וְשִׂמְחָתְךָ בְּחַגְךָ.. וְהֵייתָ אֶף שְׂמֵחַ (דברים ט"ז, יד-טו).

במצוות הסוכה ישנו דבר פלא, כל מצוה ממצוות התורה מקיימים אנו באיבר מסוים, תפילין ביד ובראש, נטילת לולב ביד, מצוה הראיה בעיניים, מצוות התפילה ולימוד התורה בפה, אך במצוות סוכה מקיימה האדם בכל רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו, כיון שנכנס עם כל גופו לסוכה.

ישנן בסה"כ שתי מצוות שמקיימם האדם בכל גופו, מצות ישוב ארץ ישראל ומצות סוכה, ודבר זה רמז דוד המלך בתהילים (פרק ע"ו פסוק ג') וַיְהִי בְשָׁלֹם סָכּוֹ וּמַעֲוָנָתוֹ בְּצִיּוֹן, וַיְהִי בְשָׁלֹם" - מלשון שלימות, שמקיימה בכל גופו, "סוכו" - זו מצות הסוכה, וּמַעֲוָנָתוֹ (מלשון מעון-מגורים) בְּצִיּוֹן" - שגר בציון הלא היא ארצנו הקדושה (משמיה דהגאון מווילנא זצוק"ל. וע"ע בספר חרדים מצוות עשה התלויות בא"י פ"ב בשם הרמב"ן שכתב בעניין מצות ישוב הארץ שבכל עת ובכל רגע שהאדם בארץ ישראל הוא מקיים מצוה זו).

בכל רגע ורגע שנמצא האדם בסוכה הוא מקיים מצוה, וזאת מלבד מה שהסוכה סוככת מגינה ושומרת על האדם (יעו"י במועד לכל חי סימן כ' סנ"א), ולכן הצדיקים היו משתוקקים להיות בסוכה ומנצלים כל רגע בקיום מצוה יקרה זו.

מסופר על האדמו"ר הקדוש והגאון רבי חיים מצאנז זיע"א (בעל שו"ת "דברי חיים", גאון הדור היה ואיש אלוקים קדוש), שהיה מקפיד מאוד לפזר צדקות לעניים ונצרכים, פָּזַר נֶתָן לְאֶבְיוֹנִים צְדָקָתוֹ עֲמֻקָּה (תהילים קי"ב, ט), בפרט בערבי שבתות וימים טובים.

באחת הפעמים פיזר הרב צדקות רבות יתר על המידה, עד שלא נשאר לו עוד כסף לתת, אך הרב לא היה מוכן להפסיק, והלך לאחד מעשירי העיריה וביקש להלוות סכום כסף גדול, כדי שיוכל להמשיך לפזר צדקות. בנו של הרב שלא הבין לפשר מעשי אביו ניסה להניאו ושאל: "אבא, היכן מצינו שיש חיוב לתת צדקה מכסף שאין לך? אם יש לך תיתן, אך אם אין לך מדוע אתה צריך להלוות כסף כדי לתת?"

השיב לו הרב בחייוך: "עד שיש לי מצוה כה יקרה שאני אווז בה בכל כוחי רצונך לקחתה ממני? כולם מקשטים את הסוכה במיני בדים, שרשראות וקישוטים יפים, לקיים "זֶה אֶ-לִי וְאֶנְהוּ" (שמות ט"ו, ב), ואני מקשט את הסוכה בצדקות שאני נותן לעניים כדי שיוכלו להינות ולשמח בחג, נוי הסוכה היפה ביותר הוא שהעניים לא יהיו רעבים בחג.." (אהל אברהם-מאמרים לחג סוכות עמוד א').

...

זהו סוג אחד של קישוט, אך ישנו סוג קישוט נוסף הנלמד ממצוות ארבעת המינים הניטלת בחג, והוא קירוב וחיבור הרחוקים שהם

האתרוג, פרי עץ הדר, יש בו שני דברים מועילים, גם טעם וגם ריח, ורומז לצדיק העוסק בתורה ולא מחזיק טיבותא לנפשיה (טובה לעצמו), אלא מפיץ ומזריח את תורתו לארץ ולדרים, כריח הטוב הזה שמופץ לרבים.

עושים
כבוד לחג

ZION
WINERY
FAMILY WINERY SINCE 1848

הכירו את הכתר.
סדרת היינות החדשה של יקב ZION

אזהרה: מכיל אלכוהול - מומלץ להימנע משתייה מופרזת

האושפיזין בסוכתנו

ההנהגה.

ומידי דברי בו בגודל הכנסת אורחים בסוכה אבקש להביא בזה מעשה אודות הגאון רבי חיים מבריסק זצ"ל.

בבית בריסק מספרים, כי בשנים שהיה ה"בית הלוי" סמוך בוואלוז'ין אל שולחן חמיו רבי יצחק אפראן ז"ל, ארע יום אחד שילדו הפעוט חיימ'ל (מי שהתפרסם בשנים מאוחרות כהגר"ח מבריסק זצ"ל) נתקף במחלה אנושה והגיע עד שערי מות. הרופאים המומחים שהוזעקו אל עריסתו עמדו חדלי-אונים. כל המאמצים והתחבולות להציל את חייו לא הועילו. והנה הגיע אל הבית רבו של רבי יצחק אפראן, הוא הצדיק רבי משה מקוברין זי"ע, אשר נהג בבואו וואלוז'ינה להתאכסן במעונו של החסיד מקוברו. גם הפעם, בניגוד למצופה, לא החליף הצדיק ולא שינה את אכסנייתו – כאזהרת חז"ל – למרות מצבו הקשה של הינוקא. ולא עוד אלא מכיון ששמע את סיפור המאורע, הביע את רצונו שיערכו לו שם שולחן ולהסב לסעודה.

ויהי המה מסובין לסעודה, פתח הצדיק מקוברין וידרוש כדברים האלה: שנינו במסכת בבא בתרא שלהי פרק קמא "אבן טובה היתה תלויה בצוארו של אברהם אבינו שכל חולה הרואה אותה מיד מתרפא", מהי אותה אבן טובה? הוא אומר: זו מדת הכנסת אורחים, כפי שהצטיין בה אברהם אבינו, היא היא אותה אבן טובה שנתלית בצוארו. "ובשעה שנפטר אברהם אבינו תלאה הקב"ה בגלגל חמה". זהו גלגל הזורח בכל מקום בעולם. כל אימת שיהודי מתעסק בהכנסת אורחים וזכותיה דאברהם רחימא מסייעתו להיות החולה מתרפא באבן טובה זו שלו. ובזכות שבעל-הבית רבי יצחק טורח לכבודו ומתעסק עכשיו בהכנסת אורחים, תעלה ארוכה לנכד חיימ'ל ומהרה ישלח לו רפואה מן השמים בזכות ה"אבן הטובה" ויתרפא. וכך כמובן היה.

האושפיזין הרוחניים בסוכה מלמדים אותנו את כוחו של העם היהודי, שאף על פי שאנו נודדים ומוכים, בסופה של דרך נגיע למשכן של קבע ולהשגים רוחניים וגשמיים. אך כדי לזכות לאור הגדול של האושפיזין ולברכתם, עלינו לפתוח את סוכתנו לאורחים פיזיים, שבזכותם נזכה לכל השפע שהקב"ה מעניק לנו.

יהי רצון שכשם שאנו מקיימים ישיבתנו בסוכה זו, כן נזכה לשנה הזאת לישב בסוכה של לויתן.

והפורש סוכת שלום יפרוש עלינו סוכת רחמים, חיים ושלום.

נודדים מדירת הקבע של כל השנה אל הדירה הארעית-הסוכה. הם מלמדים ומורים לנו כי זה דרכו של העם היהודי, לנדוד ממקום למקום, ולצאת לגלויות ארוכות. אך כמו שהם שבו אל ביתם והטביעו חותם נצחי, כך גם אנו בסופו של דבר הנודדים יביאו אותנו אל משכן קבע, אל עולם הנצח. האושפיזין הללו אינם באים לחזות בגלותינו אלא לתת לנו את הכוח, האמונה והתקוה ליום הגדול בו יתקע שופר גדול ובאו האובדים בארץ אשור והנודדים בארץ מצרים והשתחוו לה' בירושלים, ומשום כך שלמה המלך אינו ברשימה זו.

רבי לוי יצחק מברדיטשוב זצוק"ל-סניגורין של ישראל היה אומר על כך, לא די להסתפק באורחים שמימיים, בדמויות שאינן אוכלות ואינן שותות ואין קרשי לארח אותן, יש להזמין לסוכה אורחים ממש. רבי לוי יצחק עצמו היה נוהג להזמין לסוכתו את עניי עירו ואת שולי החברה, ודווקא בהם התהדר באומרו: לעתיד לבוא כשארצה להיכנס בין הצדיקים לסוכת עורו של הלויתן, חושש שאני שיבוא רבש"ע ויאמר לי: לוי יצחק, מה לך פה בין צדיקי עולם בסוכה זו? ואז יהיה לי פיתחון פה לומר: גם אני בסוכתי אירחתי פשוטי עם, אנא תנו לי גם עתה להיכנס לסוכה זו.

אחד הסיפורים המופלאים ביותר מובא על רבי פנחס מקוריץ זי"ע אשר לאחר פטירת הבעש"ט הקדוש, סירב לקבל על עצמו עול הנהגת הציבור ואף אלו אשר קיבלו הוראה מפורשת ממאורן של ישראל כי ישתו ממיימו סורבו על ידו.

כשהגיעו עוד משלחות חסידים, עמד רבי פנחס והתפלל לה' כי יסור חינו מעיני בני אדם, שכן חפץ הוא להיות 'בלתי לה' לבדו. ובקשתו נענתה, עד כדי שהתנכרו אליו הרבים והיה מודה ומקלס לבורא על כך.

עם התקדש חג הסוכות תר רבי פנחס מקוריץ זצ"ל אחר אורחים לסוכתו, אך הם לא נענו לו כלל, כי עדיף להתארח אצל סנדלר עני ולאכול פת חרבה מליסב ליד מי שה' הסיר את חינו מעיני בני אדם... אך הוא לא נפל ברוחו כי ידע שיוכל להתעלות בזו הסעודה מה שלא יוכל להשיג בדברו עם בני אדם.

והנה הוא רואה כי האושפיזין הקדושים הגיעו לביתו ולא נכנסים לסוכתו. נענה ושאל בקול נשבר: מה פשעי ומה חטאתי? ונענה במה שנאמר בזוה"ק, שאין האושפיזין נכנסים לסוכה אשר אין בה אורחים... ומני אז הבין רבי פנחס מקוריץ זצ"ל כי כל השפע הרוחני תלוי בבריות שיהיו תלויים בו, ואי אפשר לזכות למדרגות בבדידות וקיבל עליו מאז את עול

אגדה מספרת ששאלו פעם את רבי צבי הירש ברלינר זצ"ל מפני מה שואלים הילדים את אביהם: "מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות" רק בפסח ולא בסוכות, הרי גם בסוכות רואה הילד דברים משונים, פתאום עוזבים את הבית – דירת הקבע ואוכלים בסוכה-דירת העראי, גם זה משונה, א"כ מדוע לא שואל הבן גם בליל חג הסוכות את השאלה "מה נשתנה"?

השיב רבי צבי הירש, שבפסח כאשר הילד רואה את כל המשפחה מסובים לשולחן המפואר של ליל הסדר בשלוחה, ומקיימים ביטויים לסמל את היותנו בני חורין הוא מתפלא! הרי דבר זה מנוגד כל כך להיסטוריה ולהווי היהודי של גלות ורדיפות? ועל כן, הוא מיד שואל: "מה נשתנה"? כנגד זה בסוכות כשהוא רואה שעוזבים את דירת הקבע ויוצאים לדירת עראי, הרי זה דבר טבעי לעם היהודי המלא רדיפות וגלויות במשך ההיסטוריה שלו. ומשום כך אינו רואה בזה חידוש ולא מתעורר להקשות.

רעיון זה הוא המשותף לאושפיזין הבאים להתארח במשך שבעת ימי החג בסוכה. שהרי בשונה ל"מי שברך" שאנו עושים ליד ספר התורה בו אנו מזכירים את: אברהם, יצחק ויעקב, משה ואהרן דוד ושלמה, הרי שבאושפיזין נמנה יוסף הצדיק בין שבעת המנהיגים, במקומו של שלמה המלך ומדוע? כי המשותף לכל שבעת האישים הללו הוא שבתקופות מסוימות הם התמודדו עם בריחה ונדידה ממקום מגוריהם. הם עקרו בשלב כלשהו בחייהם מדירת קבע לדירת עראי, ומשום כך באים הם לבקרנו בשעה שאנו יוצאים לדירת העראי.

ראשון שבהם הלא הוא אברהם אבינו. שנצטווה ב"לך לך", ממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך, ולאחרי זה לרדת מפני הרעב למצרים. וכמוהו יצחק שנודד לגרר בזמן הרעב. ויעקב אבינו שנמלט עשרים שנה לחרן מפני עשיו אחיו, ואחרי כן יורד למצרים עד פטירתו.

משה רבינו גם הוא נמלט למדין מפני חרב פרעה, ואח"כ מנהיג את ישראל יחד עם אהרן הכהן ארבעים שנה במדבר בארץ לא זרועה. יוסף הצדיק נמכר על ידי אחיו לישמעעלים ולמדינים המורידים אותו למצרים ואף נעשה עבד בבית פוטיפר אשר שמו בבית הסוהר, עד שנעשה משנה למלך, ואחרון דוד המלך שנרדף בנעוריו ע"י שאול המלך ולעת זקנותו ברח מפני אבשלום בנו.

שבעת האושפיזין נדדו בתקופות מסוימות בחייהם והם כמו מבינים לליבנו שעה שאנו

והנה הוא רואה
כי האושפיזין
הקדושים הגיעו
לביתו ולא
נכנסים לסוכתו.
נענה ושאל בקול
נשבר: מה פשעי
ומה חטאתי?
ונענה במה
שנאמר בזוה"ק,
שאין האושפיזין
נכנסים לסוכה
אשר אין בה
אורחים... ומני
אז הבין רבי
פנחס מקוריץ
זצ"ל כי כל
השפע הרוחני
תלוי בבריות
שהיו תלויים
בו, ואי אפשר
לזכות למדרגות
בבדידות וקיבל
עליו מאז את
עול ההנהגה.

סנו

מימד

לא סתם היא האקונומיקה
הנמכרת ביותר בישראל*

סנו ז'אוול

משמידה חיידקים ווירוסים

נבדק במעבדת
מיקרוביולוגיה

סדרת מוצרי סנו ז'אוול לניקוי וחיטוי יסודי של מגוון משטחים בבית:
כיורים, משטחים, אמבט, אסלות, שיש, קרמיקה ועוד

* לפי נתוני סטורנקסט 2019-2020

אבי גרינצייג <<

עם מרן שר התורה הגר"ח קנייבסקי

שכולנו יחד כמו ספינה בלב ים, ואסור לאפשר שאף אחד יקדח חור בספינה הזו. כל אחד צריך לדעת לכבד ולהבין את השני."

הצד השני של ד'בוטינסקי

מלבד הקורונה, בני ברק חוותה בשנה האחרונה התפתחות במישורים נוספים, הגידול הבלתי פוסק בצרכי תחום החינוך מכתובים את שלו וכך גם הגידול באזור העסקי של העיר. רובינשטיין חולק ברצון את הקרדיט עם עובדי העירייה ומפרגן למנהלי האגפים ברוחב לב. ניכר כי ראש העיר שולט בפרטים של כל מקרה ומקרה, והוא מפרט במשך דקות ארוכות את הפרויקטים המרכזיים של החודש האחרון. "העירייה עושה מאמץ אינסופי בתחום החינוך, אנחנו בונים כל העת כיתות וגני ילדים. רק עכשיו חנכנו מתחם של גני ילדים לחינוך מיוחד, הוספנו 16 כיתות לבית ספר בית יעקב מרכז, 36 כיתות בפרדס כץ, שיפצנו מקווה ב-4.5 מיליון שקל בקרית הרצוג".

הקורונה כמוכן הגדילה את האתגרים בפני מערכת החינוך, בבואה לפתוח את שנת הלימודים הנוכחית, "אנחנו העיר הצפופה בישראל, 210 אלף נפשות כן ירבו על שטח של 7 אלף דונם. חוץ מהגידול הטבעי יש כאן גם אתגרים מורכבים של לנייד אלפי ילדים ממקום למקום, בגלל חוסר במסודות בשכונות מסוימות". בכלל, לשכונות שמעבר לז'בוטינסקי שמורה פינה חמה במיוחד בלבו של ראש העיר, "האגנדה שלי היא להפוך את פרדס כץ וקרית הרצוג מבין חורג לחלק אינטגרלי של בני ברק. אני עובד שיהיו שם יותר ישיבות, יותר מוסדות חינוך וציבור, יש שם כבר המון אברכים. אנחנו מעודדים מעבר של ישיבות צפופות לשם, שיהיה מקום תורה. כמו שהבטחנו מפורש לפני הבחירות – חוללנו שם מהפך של ממש בשנתיים האחרונות".

בשנה האחרונה, עוד בטרם פרצה הקורונה, הספיקה העירייה גם ליזום את אחד ממעמדי סיום הש"ס הגדולים והמפוארים שהיו כאן, "זה היה מעמד עצום של כבוד התורה ולומדיה", נזכר ראש העיר בערגה, מתגעגע לימים שלפני הקורונה.

גם בתחום התחבורה רובינשטיין לא נח, המצב כיום בלתי נסבל והוא מתכוון לפתור את הסוגיה. "לא יתכן שכל מי שרוצה לצאת מהעיר צריך לעמוד ארבעים דקות בפקק, כבר במוצאי סוכות אנחנו הולכים לחולל מהפכה בתחום התחבורה בעיר, בתקווה שזה לא יידחה במעט בגלל הסגר. זה פרויקט שאנחנו מתכננים לעומק בשנתיים האחרונות והוא עוסק בעיקר בתחבורה הציבורית, העירונית והבין-עירונית. המטרה כפולה – לצמצם את מספר האוטובוסים שנכנסים בפועל לעיר ולפצל את אלו שנכנסים במסלולים יותר הגיוניים. לא יתכן שאלפי אוטובוסים נצמדים רק לציר אחד או שניים של רבי עקיבא והשומר. היציאה מהעיר היא סיוט שאני מחזיר ומתכוון לפתור". רובינשטיין מציין גם כי בתוכנית ארוכת הטווח, יזכו תושבי בני ברק לתחנה מרכזית

של פיקוד העורף, הושבנו את כולם יחד באופן מתואם. קידמנו פתרונות מעשיים שחסכו טלטול לחולים, למשל הסכם של פיקוד העורף עם איחוד הצלה שיפנו עבורם את החולים ישירות למלונית, במקום הסחבת שהייתה לפני כן, כשהיו מפנים לנקודת איסוף. החמ"ל המיוחד הזה הוכיח את עצמו, עובדי החמ"ל מקבלים מדי יום את רשימת החולים ומתחילים לטפל מול כל הגורמים הרלוונטיים וזה עבד כמו שעון".

דיברת בתחילה על הצורך באמון הציבור, איך משיגים אמון בנושא מורכב כל כך מול הציבור החרדי?

"אני מאמין שהציבור החרדי הוא האחראי והמודע ביותר לנושאים של פיקוח נפש, זה ציבור שהתחנך על 'ונשמרתם מאוד לנפשותיכם', אבל נדרשה הסברה מקצועית. חילקנו פלאיירים בבתים, העברנו רמקולים ברחובות, הקמנו ועדת רבנים ייעודית שהתייעצה תדיר עם אנשי מקצוע מתחום הרפואה. התמודדנו עם שורה ארוכה של אתגרים הלכתיים, למשל שריפת חמץ, מנייני תפילה, כל הדברים האלה והפתרונות המקוריים התחילו פה. את ההוראות והפתרונות של רבני העיר לקח נומה גם בהמשך למישור הארצי".

כבעל הניסיון ומי שחוזה גם סגר נקודתי על העיר וגם סגר ארצי, האם לדעתך יש תועלת בדבר הזה?

רובינשטיין משיב בלמדנות, כיאה למי שניהל במשך שנים ארוכות את אחד הכוללים הגדולים בעיר. "לדעתי בסגר נקודתי אין בו שום תועלת. אמנם ראינו שבסגר ארצי שהוטל בפסח הצליחו לעצור את הגל הראשון, כך שזה כנראה יעיל. אבל כשמסתכלים על 'הסגר הנקודתי' שהוטל עלינו ובוחנים האם השפעתו על הערים הסמוכות, רמת גן או גבעתי שמואל או גבעתיים או תל אביב, עוד לפני שהוטל הסגר, רואים שלא הייתה שום השפעה. כי הנושא הוא לא לסגור כביש כזה או אחר או להקשות על חיי תושבי העיר, העניין הוא לצמצם מגעים. ברגע שגם כך המגעים של תושבי בני ברק עם תושבי הערים השכונות אינם רבים, לא היה שום צורך בזה. מלבד זאת, סגר דורש גם אמון מלא של הציבור וציות להוראות. אחרי בקושי כמה שבועות אחרי שהסתיים הסגר הארצי הראשון כבר התחיל הגל השני..."

נוכחות החיילים והצבא בעיר משכה הרבה מאוד סיקור ועניין, גם ביקורת וגם מחמאות. איזו השפעה אתה חושב שיש לזה?

"כל מדינת ישראל ראתה שקיבלנו את החיילים בבין אדם לחברו, בהתנהגות ראויה ומכבדת. הרבה מהם הגיעו ממקומות שהם לא ראו קודם לכן צורת חרדי וכאן הם גילו ונחשפו לעולם אחר וחדש עבורם. יוצא לי להופיע עם רוני נומה בתקופה האחרונה בהרבה הקשרים שנוגעים לקירוב ואחדות לבבות, ובכולם שואלים אותי את השאלה הזו ואני עונה שלא קרה כלום. לא יהיה אף בחור ישיבה שילך לצבא בגלל זה כמו שלא יהיה אף חייל שיחזור בתשובה בגלל זה... אבל כולם יודעים עכשיו

בגל הראשון של הקורונה, הייתה בני ברק במרכז העניינים. בתחילה, הציבור החרדי ספג אש תקשורתית וציבורית מכל עבר, יום אחרי יום, בעקבות אחוזי ההדבקה והמספרים הגבוהים. אלא שעם סיום הגל הראשון, כחודש לאחר שפרץ, כבר נחשבה בני ברק למודל של הצלחה, של קירוב לבבות, של התמודדות נכונה עם המגיפה וניהול המשבר ברמה הגבוהה ביותר על ידי ראש העיר ואנשיו, למרות כל האתגרים והמכשולים.

אנחנו פוגשים את הרב אברהם רובינשטיין, ראש העיר, בעיצומם של ההכנות ליום כיפור ולסוכות ועל רקע התחבטויות הקבינט באשר להיקף הסגר שיוטל בשבועות הללו, כשמחצית השרים זועמים על קיום התפילות והאחרים על קיום ההפגנות. "ההתמודדות עם מגפת הקורונה מתחילה ונגמרת באמון", אומר רובינשטיין בחיוך. "בלי אמון לא יעזור שום סגר ושום דבר".

אמון הוא מילת המפתח, כך התחילה גם ההתמודדות עם הקורונה בבני ברק. "התחלנו את התהליך עם רכישת אמון לשני הצדדים, גם מול השלטון המרכזי וגם מול הציבור. בהתחלה 'לא ספרו אותנו' במערכת הממשלתית. הם עמדו חסרי אונים מול ההדבקה בעיר, והתחיל לצוץ בומבי שהעסק לא מטופל נכון ברמה הארצית ואין להם ממשק עם תושבי העיר. אני זוכר שהייתה קריאה לסגור מוסדות חינוך, ממש בהתחלה, והגעתי בכובעי כמזכיר מועצת גדולי התורה של דגל התורה לראש הממשלה. הצענו אז לחלק את הישיבות לכיתות לימוד קטנות ולהשתמש בסמינרים ששבתו מלימודים, במשך כמה ימים לא ענו לנו בכלל, עד שקיבלנו תשובה בכלל ממשרד הבריאות... לא הייתה שום תקשורת נורמלית איתנו".

אז מה עושים במצב כזה?

"ברגע שהתחלואה עלתה, קצת לפני ר"ח ניסן, יזמתי שיחה לאלוף במיל. רוני נומה. איש מעש עם ניסיון צבאי והבנה בניהול והתמודדות עם אתגרים מורכבים. הוא נכנס בתוך שעות אחדות לעניין, הביא אתו צוות שלם של מתנדבים עם רקע צבאי, פקודים שלו לשעבר, כולל שמות מוכרים כמו רוני מנליס. אלו אנשים שרגילים לעשות דברים בגדול, יש להם מערך של קשרים אמיתיים ויעילים ויכולות אישיות".

הכרת אותו לפני כן?

"לא, הוא בכלל לא הכיר חרדים לפני כן, אבל הוא למד במהירות את השפה, הוא בן אדם שמדבר בגובה העיניים. הוא למד במהירות שצריך הסברה ייעודית לציבור החרדי, שצריך לדבר על כל צעד ושעל עם רבנים. שסגירה של מקווה או מוסד צריכה להיות בהסכמה רוחנית. הוא הבין את הסיסטם של בני ברק, שראש העיר וחברי המועצה עובדים בראש ובראשונה אצל גדולי ישראל. שלהבדיל, אצלנו הם 'מובילי דעת הקהל' ומקבלי ההחלטות. הוא הביא לפה אנשים מיחידת מודיעין ומהמחשוב שבנו פרויקט מיפוי מיוחד של חולים לפי אזורים ומיקום. הקמנו פה פילוט ייחודי ברמה עולמית של ראשי בניינים, 4,500 אחראים על כל בניין בבני ברק, כל אחד מהם ממונה לטפל בבניין שלו, לעדכן ולרכז את הטיפול בנדרקים ולהחזיק בקו מהיר יותר מול מוקד 106 של העירייה".

ואיך זה השפיע מול הדרג הארצי?

"באופן מידי, ברגע שראו שם שהתחילו לצאת למלוניות בהיקפים גדולים ובצורה מדויקת, אז משרד רוח"מ, השר דרעי, משרד הבריאות וכל שאר הגורמים הארציים התחילו להתנהל מולנו בצורה מסודרת. צריך להבין שהסיפור של המלוניות היה אתגר לא פשוט בכלל, כשאתה בא להתאים מלונית לחולים חרדים, אתה צריך לחשוב על הרבה מאוד היבטים, רוחניים וגשמיים. יש את סוגיית הכשרות ושמיירת השבת, יש את הנושא של מקומות מתאימים מבחינת צניעות, יש הרבה בעיות ומורכבויות שצריך לפתור. המל"ל היה בהתחלה אחראי על הנושא הזה אבל הוא לא ידע להתמודד עם פינוי חרדים, אפילו במלוניות לציבור הכללי היו אינספור תלונות וטענות.

"בהתחלה אפילו מי שרצה להתפנות למלונית היה צריך להתמודד בסבך ביורוקרטי בלתי אפשרי, היית צריך לדרוף אחרי קופת החולים ושם היו אומרים בכלל שתישאר בבית... הקמנו פה חמ"ל ייעודי והבאנו נציגים של כל קופות החולים, של מד"א,

שר הביטחון בסיוע בעיריית בני ברק

שר הביטחון בחמל המיוחד

שר החינוך וסגנו בעיריית בני ברק

התחלה חדשה עם ראש נקי מקשקשים

100% נקי מקשקשים ומדאגות

שנה חדשה, התחלות נקיות. הד אנד שולדרס בעל נוסחת ה-ActiZinc מטפח את עור הקרקפת ומעניק לשיער מראה רענן, עד 100% נקי מקשקשים. אתה יכול להסיר דאגה אחת פחות מהראש ולהתרכז בעיקר, לימוד פורה.

תדרוך מיוחד למנהלי מוסדות

ראש העיר בראיון

החמ"ל המיוחד

יותר של 'מחיר למשתכן'. מלבד זאת, אנחנו יוזמים את הקמת הברכה הראשונה בעיר, כשרה ומהודרת ובחלוקה לימים נפרדים, אין שום סיבה שתושבי בני ברק יצטרכו לרעות בשדות זרים ולחפש פתרונות בערים שכנות".

מאבק אחר שתפס את הכותרות לאחרונה, היה זה שניהלה העירייה בראשות רובינשטיין ברכבת ישראל, לאור התוכנית שהוצגה על ידי הרכבת הכוללת שתי חלופות, כשהאחת מהן מדלגת לחלוטין ובאופן ניכר לעין על בני ברק. "תבין את גודל החוצפה, הרי בני ברק היא העיר עם הכי קצת רכבים פרטיים ביחס לנפש, אין עוד עיר שזקוקה ומשתמשת בתחבורה ציבורית כמונו, אז דווקא עלינו לדלג בצורה מכוונת כל כך? התוכנית שהציגו לוח"ל נועדה להדיר את בני ברק ולאיים במרומז שאם נעמוד על נושאים עקרוניים, למשל שהרכבת לא תפעל בשבת, ידלגו עלינו. אנחנו נלחמים על זה ולא מתכוונים לוותר".

לסיים, מה תרצה לאחל לתושבים לקראת החג?

"בימים כאלו, האיחול החשוב ביותר הוא שיהיה רק בריאות, חג שמח ובהצלחה לכולם".

משלהם, שתווסת את התנועה בצורה נכונה ותנקז אליה את רוב התחבורה הציבורית המגיעה מחוץ לעיר.

יש קמח

גם בזירה הכלכלית רושמת בני ברק בשנים האחרונות התפתחויות לטובה, וכמו בהקשרים אחרים, ראש העיר מרבה לחלק מחמאות ולחלוק את ההצלחה עם אחרים, בניגוד לפוליטיקאים רבים שמקפידים לשמר את כל הקרדיט לעצמם. "הנושא של פיתוח מתחם ב.ס.ר שייך לכל ראשי העיר האחרונים, כולם היו מעורבים בפיתוח מתחם ה-BBC וכל אחד הוסיף ותרם משלו להגדלת ה'קמח' של בני ברק. כיום יש כבר אחד עשר מגדלים שמשלמים ארנונה לבני ברק ועוד עשרה נמצאים בתהליכים ובשלבים שונים. בסופו של דבר, יהיו כאן למעלה מעשרים מגדלי עסקים".

ואם בבניה עסקינה, ראש העיר לא מתמקד רק במגדלים, "יש שם גם פרויקט של כאלפיים יחידות דיור נוספות לעיר, שיקלו במעט את מצוקת הדיור החריפה, חלקן גם במסגרת זולה ונוחה

לשכה בפעולה: פרויקט רודף פרויקט

בראיון מיוחד, מספר ראש לשכת ראש העיר, הרב גדליה סילמן, על ההיקף העצום של פעילות הלשכה • חלוקת מזון לנזקקים, טיפול בעשרות אלפי פניות ציבור, פעילות חינוכית לנוער בהיקף אדיר וניהול אופרציה מורכבת של תפילות ותקיעות בראש השנה • ויש עוד

על ידי גב' חני כץ, מנהלת מוקד 106, וכל זה כשאנחנו נתונים כל הזמן בחוסר ככוח אדם, כי גם חלק מעובדי הלשכה נאלצו להיכנס לבידוד מפעם לפעם, וזה בתקופה שהציבור צריך מאתנו 200%".

"עכשיו יש גם את הפרויקטים של לקראת סוכות והסגר גורר בעקבותיו הרבה שאלות מורכבות, למשל מי שרוצה לצאת לרופא או בחור שיוצא לפגישה, לאיפה ואיך ומה מותר. מלבד זה, בסוכות תהיה גם פעילות לנוער בהיקף עצום ביוזמת ובניהול הרב איציק פריימן, שמרכז את הפעילות החינוכית בלשכת ראש העיר. זאת בנוסף על המוקד החינוכי המיוחד שהוא פתח בתקופה הזו עם עשרות אנשי חינוך ופרויקטים לעידוד לימוד באמצעות מלגות ופרסם לבחורים".

הרב סילמן מתאר את עומס העבודה בלשכה: "היו לילות שעבדו כאן עד לפנות בוקר וגם עד הבוקר עצמו. חשוב להזכיר את אחד הפרויקטים הכי חשובים בעיר, מאז תחילת הקדנציה. רמ"ט ראש העיר הרב דוד פינקל, מלבד עומס העבודה העצום שמוטל על כתפיו, דואג לסייע למאות משפחות של אלמנות ויתומים, שמקבלות מדי ראש חודש ארוחה חגיגית לבית ומתנות וסיוע ייחודי לחגים, כולל למשל ערכות משחקים לילדים יתומים".

"בנוסף, ביצענו חלוקה נרחבת של מוצרי חלב בעשרה מוקדים בבני ברק למשפחות ברוכות ילדים בשיתוף עם עמותת בית לחם יהודה. כמו כן חילקנו 15 טון פירות וירקות בעיר לפי רשימות של משפחות נזקקות - בהתאם לתרומות שגייסנו מעמותות שונות".

גם החמ"ל שהקמתם הפך למודל של יעילות...

"בהחלט, בשורה התחתונה, כל איש ציבור שמגיע לחמ"ל שעומד תחת ניהולו של גזבר העירייה אריק אדלר יוצא בהשתאות מיוחדת. אין עוד עיר בעולם שהצליחה להרים חמ"ל מדויק ואיכותי כל כך לטיפול בקורונה - כולל חשיבה על כל הפרטים הקטנים, למשל, העירייה הזמינה בין השאר ערכות משחקים בסכומי עתק כדי להעסיק את הילדים בבית כך שלא יצטרכו לצאת וחלילה להרחיב את הסיכון להדבקה. אנחנו מקוים שנצליח בעז"ה להשתלט על המגיפה לחלוטין ונוכל לחזור ולהתמקד אך ורק בפעילות הברוכה של ימי השגרה".

הרב גדליה סילמן

סגר כוללני יותר ואווירי יחסית. לצד זה, עבדנו קשה להנגיש את הבדיקות לכל מי שרצה, עם אפשרות לביצוע בדיקות קורונה בנקודות מרכזיות כמו האודיטוריום וכדומה. ב"ה אנחנו במקום שונה מאוד ביחס לגל הראשון, הן כלפי חוץ בתדמית שיש לעיר והן כלפי פנים במציאות ובמספרי החולים".

"היה גם נושא ההיערכות לראש השנה בהתאם למתווה - חילקנו 130 מניינים בבני ברק לגני ילדים, לכיתות סמינר, לבתי חולים ולבתי ספר. היינו צריכים לגייס ביטוח מיוחד ולהנגיש את הכל וזו אופרציה מורכבת וקשה, שנוהלה בהצלחה על ידי הרב בנצי וינטרוב והרב אברהם קורנפלד שעשו עבודה יפה וקשה מאוד.

"במקביל, מאחר וקרוב ל-10 אלף איש התפללו במניינים האלו וברובם ללא עזרת נשים, הבנו שיש צורך אמיתי לאלפי נשים לשמוע תקיעת שופר ודאגנו לערוך ביותר מ-70 מהמרחבים הציבוריים בעיר 'מנייני תקיעות' על ידי 130 בעלי תוקעים בכמה וכמה מחוזות, כשבין המתנדבים לתקוע היו גם ת"ח מוכרים כמו למשל הרה"ג משה יהודה שניידר, תלמידו חביבו של מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל. וכמובן היה צורך להודיע על כך בשילוט מתאים בכל אזור ובמודעות, כשכל הפרויקט המורכב הזה מנוהל

במבט ראשון, לשכת ראש העיר מתנהלת על מי מנוחות, מיעוט המבקרים עקב מגפת הקורונה ומגבלות התנועה יוצר רושם מוטעה של תקופה רגועה. אבל די להתמקם דקות אחדות באחת מפינות הלשכה כדי להיחשף להיקף העצום של הפעילות ולעומס הבלתי נתפס של הפרויקטים שמנוהלים על ידי צוות מסור ויעיל במיוחד ובתיאום נרחב עם מנכ"ל העירייה, הרב שמואל ליטוב. אנחנו מתיישבים לשיחה עם ראש הלשכה, הרב גדליה סילמן, שיחה אותה הוא נאלץ לקטוע שוב ושוב עקב זרם פניות בלתי פוסק. "המחויבות שלנו האישית היא להגיע לכל פונה ופונה ולחזור לכל אחד, למרות שלא תמיד אפשר להספיק הכל. אני יוצא מנקודת הנחה שהרבה פעמים זה אנשים נואשים שאנחנו הכתובת היחידה עבורם לפתרונות שונים. גם אם מדובר בשאלות מוזרות יחסית או בקשות שלא נוגעות לעירייה. אנשים פשוט במצוקה והם זקוקים למענה.

"הנה הרגע התקשר בעלים של דוכן בשוק ארבעת המינים שקנה סחורה בעשרות אלפי שקלים ולא יודע אם יוכל להפעיל את הדוכן, זו בכלל החלטה ממשלתית - אבל האיש הזה לא יודע איפה הכתובת שתוכל לעזור לו, או שאלה טריה שקיבלתי על קיום דרשת שבת שובה, זה נוגע להחלטת ממשלה על הפעלת בית הכנסת, אבל לאנשים אין את המידע. זו הסיטואציה ואנשים פונים לכתובות הכי מוכרות להם ומציפים במאות פניות ואנחנו צריכים לנסות להקל עליהם. כמובן, יש גם את הפניות הרלוונטיות בלי סוף, כמו מי שזוהה כחולה קורונה ולא יודע מה לעשות, ואנחנו מלווים אותו ומקדמים את הנושא דרך החמ"ל ומלבד זה כמובן יש פניות שוטפות של ארנונה וביוב ומוסדות כרגיל... זו שליחות מיוחדת לתקופה הזו ואנחנו עושים את המירב בחסדי השם".

מלבד הפניות, אתם מרכזים באמצעות הלשכה שורה ארוכה של פרויקטים, תוכל להרחיב קצת?

"בהחלט, בהכוונת ראש העיר הרב רובינשטיין היינו מעורבים בהרבה מאוד פרויקטים, גדולים וקטנים. קח לדוגמה את הקרב התקשורתי והציבורי שהובלנו שלא להכניס את בני ברק לסגר הראשוני והפרטני, היה מאבק תקשורתי מול רזה"מ עם המכתב הזכור של ראשי הערים החרדיות, וב"ה נחלנו הצלחה ובסוף היה

אתר החדשות של הציבור החרדי

האתר היחיד שמסקר מכל הזירות

המקומיות בכל רחבי הארץ בכל זמן

מואב ורדי, כתב "כאן חדשות", נכנס אל אחד המקומות המסוכנים ביותר בעולם: סוריה • בזירת המלחמה של הכורדים מול דאעש, הוא פגש את התושבים שעדיין מפעמת בהם התקווה שיום אחד יהיה טוב, ואת נשות הלוחמים של דאעש • בראיון למוסף החג של "קו עיתונות" הוא מספר: "הייתי צריך להיזהר שלא לחשוף את הזהות הישראלית שלי כדי לא לסכן את עצמי"

אלי שניידר <<

על העצמאות האישית שלו וממשיך עד היום להיאבק למענה, להקריב את דמו כדי לשמר את התרבות, השפה ואורח החיים, שהסורים מנסים לדכא בכל האמצעים העומדים לרשותם.

"אל תצלמו! מסוכן!"

בשיחה עם מואב ורדי, שאלתי אותו: איך נערכים למסע כזה? זה הרי לא פשוט, ודרש שיתוף פעולה עם גורמים מתוך סוריה.

"צריך למצוא אנשי קשר שיוודעים ומכירים את העניינים המקומיים", מסביר ורדי. "האנשים האלה צריכים לדעת לעשות שני דברים: האחד, להכניס אותך פנימה, זה כמובן דורש אישורים, והכנות מראש איך לחצות את הגבול מעיראק לסוריה, ועליהם לדאוג לנו שנוכל להיכנס. והדבר השני, הוא שעליהם לדעת לקחת אותך למקומות המעניינים, שיהיו מחד מעניינים ומאידך לא מידי מסוכנים. זה כמובן דורש הרבה הכנה מראש, שהיא בעיקר הצורך להגיע לאנשים האלו שיסכימו לעשות את זה. צריך לומר את האמת, אבל רוב המארחים שלנו, זו הפרנסה שלהם ומשלמים להם על כך. הם מארחים עיתונאים וצוותי תקשורת שרוצים לסקר מקרוב את המלחמה הבלתי נגמרת."

ורדי, ועמו הצלם רולנד נוביצקי, אכן הצליחו תוך כדי שיתוף פעולה כורדי פנימי מהעבר השני של הגבול, לקבל תעודות מעבר, לחצות את הגבול, ולעקוב תחת עין העדשה הפתוחה (גם במקומות שחל בהם איסור מוחלט לצלם) אחר קרבות חיים מול מעוז דאעש האחרון, ואף לשוחח עם נשות וילדי אנשי דאעש שנמלטו מהקרבות בחוסר כל ומאשימים את המדינה האסלאמית בהבטחות כוזב, שגרמו להם לשלם מחיר כבד.

את המסע שלו התחיל ורדי בדרכי צפון עיראק המובילות מערבה במדבר מתוככי החבל הכורדי שבעיראק, בו חיים הכורדים באוטונומיה די מלאה, אל מעבר לחידקל, לסוריה. הנהג העיראקי המוביל אותם ברכב אל מעבר הגבול מתריע בהם, משרק נגלה לעיניהם נהר החידקל העצום - שהוא אחד הנהרות החשובים שבקדמת אסיה - כי יסתירו את מצלמתם ובשום אופן לא יעשו בה שימוש באזור הביטחוני הרגיש, אלא שהם ממש מתקשים לעמוד בפיתוי וממשיכים לצלם תוך סיכון אישי, כדי לא להחמיץ אף עדות חיה. הנהג ממש לחוץ בנושא הצילום, מבהיר שאסור אבל גם הצלם נחוץ, מנסה לצלם כמה שיותר, כולל בהמתנה ליד מעבר הגבול, לפני התחקירים הכבדים שהם עוברים ובידוק הניירת האינטנסיבי, עד שמאשרים להם סוף סוף לעלות לאוטובוס המוביל אותם עם עשרות נשים וילדים מעל גשר מאולתר, חדש יחסית, שרק בעקבות השתלטות הכורדים עליו הפך למסלול חציית הגבול,

לא בכל יום מוצא ערוץ סורי רשמי לנכון להתייחס לכתבה זרה שצולמה בתחומי ולהגיב עליה בזעם רב. אבל הפעם, באמת שלא היתה לו ברירה. פלישת המצלמות הישראליות לתוככי השטחים הסוריים הכבושים בחסות הכורדים, שנחשבת לפריצה נועזת ונדירה, חייבה תגובה "הולמת", תרתי משמע.

המדובר בסדרת כתבות מקיפה ונדירה, שהביאה לעולם את הקולות והמראות שסוריה מעדיפה שלא יסתננו החוצה, וגרמה לדוברים הסורים לצאת מגדרם, תוך האשמות קשות כלפי אלו שאפשרו זאת תחת אפס ממש.

בערוץ הסורי הרשמי, יצאו נגד סדרת הכתבות הישראלית וקראו לכל אלה שסייעו לצוות הישראלי (או כמו שהם כינו: "האויב הציוני הכובש"), בשם "בוגד".

אסאד מנסה להסתיר מהעולם

האיש שכלפיו כוון הזעם הסורי, הוא העיתונאי הישראלי מואב ורדי, ראש דסק החוץ של הערוץ הישראלי "כאן 11", שעומד מאחורי סדרת כתבות על "הקרב האחרון של סוריה", בהן תיעד מהשטח את מלחמתם העקובה מדם, הנואשת והבלתי נגמרת, של הכורדים על אדמת סוריה, שמכוונת בו זמנית אל האויבים המנסים להסיגם מאדמתם: אסאד, טורקיה ודאעש. ורדי הציב מראה מול הממשל הסורי המתעמר בכורדים בלי גבול, ובתגובה הפך לנאשם על ידי הממשל, שיצא מכליו נוכח הצלחתו יוצאת הדופן של ורדי לשהות על אדמת סוריה לאורך ימים ושבועות, ולתעד כל מה שאסאד היה מעדיף לשמור הרחק מעיניים ואוזניים זרות, כל שכן ישראליות.

קשה לדעת מי הרגיו את אסאד יותר: אולי "העיתונאי הציוני מואב ורדי", שהתגאה בכך שהצליח להיכנס לאזורים שבשליטת כס"ד - הכוחות הסוריים הדמוקרטיים המוכרים בראשי התיבות SDF (המהווים ברית צבאית שהוקמה ב-2015 ומורכבת מלוחמים כורדים, ערבים, אשורים, ארמנים, טורקמנים וצ'רקסים הפועלים נגד ארגוני הטרור במדינה האסלאמית בתמיכת צבא ארה"ב כחלק ממלחמת האזרחים בסוריה), "כשהוא מנסה לגזור קופון מההתקוממות העממית הלאומית של הכורדים", כפי שדווח על ידי גורמים סוריים רשמיים בערוץ הממלכתי אל-אחיבאריה. או שאולי הכוחות הכורדיים שבהם הם נלחמים כבר עשרות שנים, שמוגדרים בכתבה בערוץ הסורי כ"מארחים של הכתבים" ומואשמים כבוגדים לכל דבר בעצם כך ששיתפו פעולה עם הערוץ הישראלי, אבטחו את הביקורים באזורים הבעייתיים וליוו אותם לאורך כל המסע המסוקר, שזכה לתהודה גדולה, לא רק בישראל.

כך או כך, הסדרה סיפקה לעולם הצצה נדירה ומרתקת לשטחים שרגל ישראלית שפויה לא תדרוך בהם בקרוב, בהם מתנהלת מלחמה יומיומית בין מיעוט כורדי, שלאורך ההיסטוריה לא ויתר מעולם

אשר קודם לכן ניתן היה לעשות זאת רק באמצעות סירות. הדבר הראשון שהם פוגשים בצד הסורי, שכיום שולטים הכורדים בכ-30 אחוז ממנו, הוא שלט ענק עליו מתנוססות תמונות הלוחמים הכורדים המכונים "שאהידים". צעירים שנהרגו בקרבות מול דאעש, ג'בהת א-נוסרה וצבא אסאד ובמרכזם תמונתו של עבדוללה אג'לאן אבי רעיון העצמאות הכורדית שכבר 20 שנה נמצא בכלא הטורקי. כעת, מתחילים חמישה ימים שמואב והצלם – שני העיתונאים הישראלים שנכנסו למסע המסוכן הזה – ידעו כיצד הם מתחילים, אבל לא ידעו איך הם הולכים להסתיים, והאם הם יישארו בחיים עד תום המסע, כדי לחזור בשלום לישראל. כשהם נוסעים עם המלווים הכורדים אל תוככי סוריה, מערב-דרומה – לכיוון צפון-מזרח סוריה, מספר להם הנהג: "דאעש היה ממש באזור הזה, בכפרים מדרום להיכן שאנחנו נוסעים כעת".

מכאן מתחיל מסעם הכמעט בלתי אפשרי בהובלתו של הנהג עבדאל רחום (בן 58), העוטה כפייה בצבעי אדום-לבן, שהינו אחד משני מיליון כורדים בחלק הצפון-מזרחי של המדינה, מקום מגוריו בקמישלי, העיר הכורדית הגדולה ביותר בסוריה המונה למעלה מחצי מיליון תושבים.

לדבריו, ילדיו שאת חלקם לא ראה זמן רב, נלחמים בשורות הכורדים עם הפשמרגה בעיראק, ואחד מהם אף ערק מצבא סוריה ונמצא בשווייץ. לפני כ-3 שנים התקוממו תושבי קמישלי נגד שלטון אסאד ושילמו מחיר כבד. רבים מהם נהרגו מירי הצבא הסורי, ולמרות שהצליחו לכבוש אזורים רבים מקמישלי, עדיין משטר אסאד שולט על חלקים אחרים ונוכח במקום באופן בולט.

המגבול עם עיראק נוסעים מואב והצלם במשך יומיים תמימים אל צפון מזרח המדינה. "הדרך התארכה עוד יותר", מסביר ורדי, "כי היינו צריכים לעקוף נקודות מסוכנות בדרך ואף להתחמק ממסוק של צבא אסאד שפטרל בשמים. כוחות המשטר הסורי שולטים באזורי שדות התעופה שעברנו בהם, ואנחנו ירדנו באותם קטעים לדרכי עפר כדי להימנע מהמפגש איתם. הדרך בהחלט לא היתה בטוחה והכביש היה מסוכן, כך אמר לנו במפורש מלווה שלנו, והיינו חייבים לנסוע מהר מבלי לעצור. המלווה הסביר לי: יש באזור תאים רדומים של דאעש, חמושים ומסוכנים. אסור לעצור בשום פנים.

"בקמישלי, זמן לא ארוך לפני שהיינו בו, היו התקוממויות אלימות של התושבים נגד משטר אסאד, כשאזרחים רבים נהרגו מירי הצבא הסורי. משטר אסאד עד עתה נוכח בעיר באופן מבהיל, והמלווים שלנו היו לחוצים מאד שלא נעז לעצור, ולא נרים מצלמה תוך כדי נסיעה. אתה רואה מולך לאורך הדרך פסלי ענק של הנשיא חאפז אל אסאד עטופים בדגלי סוריה.

"בחלק מהרחובות בקמישלי יש מחסומים באמצע הרחוב, שחציו השני, של אותו רחוב, נמצא בשליטת צבא סוריה. הנהג פחד. אמר לי שאסור אפילו להצביע עם היד על אזור המשטר, שמא יירו בנו".

הם יכולים להעלים אותי"

לכורדים נמאס משלטון העריצות כלפיהם. אחרי עשרות שנות דיכוי אכזרי על ידי שלטון אסאד, הרואה בהם משתפי פעולה עם ארה"ב וישראל, והם עושים הכל כדי להשתחרר ממנו.

בחדרון קטן ומוזנח בשעת לילה מאוחרת פוש מואב ורדי את ה', פעיל פוליטי ממוצא כורדי בן 29 שהקפיד שלא לחשוף את פניו. לאורך הראיון מופנה גבו אל המצלמה, כשהוא מדגיש שגם בפוזיציה הזאת, עצם השיחה עם גורמים ישראלים דורשת ממנו אומץ רב ביותר.

"אנחנו חלשים, מפחדים מאויבינו", הוא מסביר, "המרגלים שלהם עלולים לראות את הכתבה הזאת, ואם אגיע לדמשק הם יכולים לעצור אותי ואף להעלים אותי. למשפחה שלי לא יהיה

אפילו כלא ללכת אליי, כי פשוט איעלם".

ה' מתאר לורדי מערכת דיכוי פוליטית, תרבותית ולאומית מצד השלטון בדמשק, שאוסרת עליהם לדבר כורדית, לחיות את התרבות הכורדית ואפילו ללמד את הילדים כורדית. "נאסר עלינו להשתמש בשפה הכורדית. אפילו על הילדים אסור לדבר ביניהם כורדית בתוך בית הספר. שינו את שמות כל הכפרים והעיירות באזורים הכורדיים לשמות ערביים".

המחיר שהם משלמים הינו יומיומי. "איבדתי את חבר שלי ואת דוד שלי. בכל יום היו 10 ו-11 הרוגים מהכפרים שלנו, שכנים וחברים שקברנו במו ידינו".

לוחמים אחרים סיפרו לורדי, איך הם נלחמים רוב הזמן די לבדם נגד אסאד, נגד ארדואן ונגד דאעש, מייחלים לעתיד טוב יותר. אחד מהם הוא ז'אן, חייל בן 20 מהכוחות הכורדיים של YPG, שורדי פגש בו כשהוא מנגן על טנבור ומזמר שירים למען שחרור כורדיסטאן שתקום בכל השטח בו חיים היום כ-20 מיליון כורדים בחלקים של איראן, עיראק, סוריה וטורקיה ותאחד את כולם. זאת למרות שברור לו שבמצב שנוצר כיום, החלום הזה הולך ונגזז והכורדים מוכנים להסתפק בהישג דומה לזה שהשיגו הכורדים בעיראק, כשהם מוותרים על איחוד כורדיסטאן לטובת אוטונומיה חלקית בארבייל, העיר המפותחת והמודרנית שבהם הם חיים יחסית בשגשוג כלכלי. מבחינתם, אוטונומיה בקמישלי המוזנחת והענייה תהיה הרע במיעוטו וכדאי לוותר בשבילה על המלחמה, שלא מוכיחה עצמה ולא זוכה לסיוע ממדינת העולם, למען עצמאות מוחלטת לכורדיסטן אחת גדולה וחזקה.

מלחמה בלי הפסקה

צוות הצילום הישראלי עשה דרכו לצפון מזרח סוריה, אל חזית המלחמה מול דאעש. הנסיעה התארכה כאמור ליומיים תמימים, רק בשל הצורך לעקוף נקודות מסוכנות בדרך בהן שולט משטר אסאד, כולל על שדה התעופה ועל צירים מובילים. היעד הוא דרומה לכיוון די א-זור, המקום בו עמד הכור הסורי שהשמדה ישראל, ואחר כך מזרחה לאורך נהר הפדת עד לאזור בו מתנהל הקרב המכריע נגד דאעש בסוריה. אווירת מתח, מספר ורדי, שררה בתוך הרכב, בייחוד במעבר באזור שעד לא מזמן היה בשליטת דאעש, שאמנם הוא בשליטה כורדית כיום אך עדיין לא נוקה לחלוטין, עד כדי כך שהמלווה החמוש לא אפשר להם לעצור אפילו לזרקה.

"חייבים לנסוע מהר מבלי לעצור", הוא הדגיש בניב ערבי מתגלגל. "מסוכן פה". כעת ורדי מספר: "אפילו לצורך שירותים הם פחדו שנעצור. היה פחד נוראי להיתקל בכוחות דאעש". ואכן, מידי כמה קילומטרים ניצב מחסום חדש של כוחות כורדיים המציצים פנימה לרכב, מבקשים תעודות ומזהירים מפני האויב הדאעשי העלול לצוץ משום מקום.

בדרכים לא דרכים הם מגיעים לבסוף לעיר בהאזו, המעוז האחרון של דאעש בסוריה, כאשר עדיין כותרה על ידי הכוחות הכורדיים עוד טרם נכבשה. האזור מסוכן במיוחד, עד כדי כך שגם פה אי אפשר לנסוע על הכביש הראשי לאורך נהר הפרת כי הוא ממולכד ומפוזרים עליו מטענים ומוקשים.

מלווים בכורדים רעולי פנים, שרק עיניהם ניבטות מבعد לבד הכהה המכסה את פניהם, ממשיכים הישראליים בנסיעה לכיוון דרום-מזרח כשהמצלמה לא מפסיקה לתעד. היא מצלמת בלי הפסקה גם כשאסור, גם כשיש סיכוי שהיא תוחרם והצוות ייעצר. כוחות הכורדים נראים בצדי הדרכים יורים אל מטרות של לוחמי דאעש בבאהזו, עד ש-5 קילומטרים ממנה הם נעצרים במקום בו הכריזו הכורדים על הפסקת אש הומניטארית, כדי לאפשר לנשות וילדי דאעש לצאת מהעיר. ושוב הם מוזהרים לא לעשות שימוש יתר במצלמה ולשמור על פרופיל נמוך.

"אין לדעת מי נמצא בשטח ומי מעביר מידע על עיתונאים זרים העושים דרכם דרומה", מסבירים להם המלווים החמושים ברובים, שנועדו לאבטח אותם לכל צרה, ומבהירים להם שאין אפשרות לסיוע רגלי שיאפשר להריח את השטח. אנשי דאעש החמושים עלולים להסתתר בכל מקום והיתקלות כזו לרוב גם לא מסתיימת בטוב.

אלא שגם חלון הרכב מספיק כדי להתרשם ממצאות החיים העלובה של התושבים במקום, שבתיהם נהרסו מהפגזות והם נאלצים לעמוד בתורים כדי לקבל נפט לתוך ג'ריקנים. רבים מהם חיים בין הפטיש לסדן באזורי תפר שמצד אחד שולטים בהם כוחות אסאד ומטשד שני שירותי הביטחון של הכורדים (איסאיש), במקום בהם 9 שנים מתנהלת מלחמת אזרחים בלתי פוסקת על חשבון בתיים המופגזים, הכבישים הלא סלולים,

העיתונאי מואב ורדי

שיירת ילדים מבועתת

היו לך רגעים של מתח בנסיעה? רגעים שבהם חשת סכנת חיים? איזו הגנה היתה לך?

"למעשה לא היתה לי הגנה", אומר ורדי. "היינו אני ועוד צלם שלנו, שניים, והיה לנו ליווי של האנשים הכורדים, אנשי הקשר שליוו אותנו. אבל לא נאמר לי מראש שאהיה מוגן לכל אורך הדרך או משהו כזה. היו קטעים במקומות מסוימים שאתה מסתובב בהם, שיש עדיין נוכחות של משטרה סורית, ושם הם היו מאד חרדים למצבנו, למרות שאתה לא רואה בפועל את המשטרה, הם חששו ורצו שלא נסתובב שם יותר מידי ולא ננסה לצלם יותר מידי, כי זה מסוכן. הנסיעות היו מאד ארוכות, בעיקר בדרום מזרח סוריה, שם יש עדיין שרידים של דאעש, והיה לחץ לנסוע מהר ולא לעצור כלל. כי אם בדאעש יידעו שיש שיירה עם עיתונאים זרים, זו כמובן תהיה מטרה עבורם".

התחנה הבאה של הצוות היא בבסיס חאקל אל עומר במזרח סוריה בו הם נשארו ללילה. סביבם פרוסים שדות נפט עצומים, שהפכו למקור עוצמתו הכלכלית והצבאית של דאעש כאשר כבש אותם. במתקן בו התגוררו אנשי משטר אסאד, שהיו אחראים על שדות הנפט באזור, עד שלפני כשנתיים הוא נכבש על ידי לוחמי דאעש. את שנת הלילה שלהם יעביר הצוות הישראלי בחדר שבו ישנו לא מזמן לוחמי דאעש וכיום שולטים בו הכורדים, במבנה ללא חשמל (הגנרטורים מופעלים רק בלילה) וללא מים זורמים. הלוחמים, אם שאלתם, מסתפקים רק בבקבוקי שתייה.

אחד משיאי הסיור היה במפגש עם מאות ילדי ונשות דאעש שנמלטו מהעיר הנצורה כמעט ללא רכוש או ציוד ושוהים בהמונים בשדה פתוח, בקור מקפיא, על קרקע חולית מזוהמת כשרק כותנתם לעורם. מחזה שנראה לקוח מהדמיון הפרוע עם צלליות שחורות של נשות דאעש הנעות מכל עבר, שרק קולן נשמע ובקושי עיניהן נראות מהחורך הצר שנותר להן, ועל כל אחת מהן מתפרקת שיירת ילדים מבועתת, רעבה ללחם וקפואה מקור.

מסביב, ילדים מוזנחים בוכים מרעב, רובם יתומים שאביהם נהרג בהפצצות או נלקח בשבי על ידי הכורדים או האמריקנים, שאמם נותרה לגדלם בעצמה עם מעט המטלטלים שהצליחה לשאת בעת הבריחה הגדולה. רובם ממתנינים בדממה לא טבעית, שזועקת ייאוש רב, למשאיות שיפנו אותם אל מחנות פליטים שהועידו להם בצפון סוריה.

מואב ואתו הצלם שוטט ביניהם סמוך לחיילים שפטרלו סביבם בנשקים דרוכים, ובינות הפעוטות החולקים ביניהם שיירי ביסקוויטים, וניצלו את ההמתנה מורטת העצבים לשוחח עם אימהות דאעש עוטות הרעלה מכף רגל ועד ראש על רגשותיהן כלפי דאעש וכל מי שהוביל אותן למצב הנורא.

לראשונה, נשמעים קולות התסכול והזעם כלפי מי ששיקרו להם והותירו אותן בודדות לנפשן לגדל את ילדיהן בחוסר כל, כלפי ההבטחות הגדולות שהבטיחו להן מנהיגי דאעש. "במובן מסוים הם בגדו בנו", הודתה אום חמזה, אם לארבעה ילדים שבעלה נפצע ואין לה מושג אם תראה אותו אי פעם. היא דיברה על הרווחים של המדינה האיסלאמית ובעיקר על השחיתות שהיתה תוך כדי שדאעש כבש את שדות הנפט. "רק בשדה הנפט אל עומאר הם הרוויחו 50 מיליון דולר ליום, אבל איפה הכסף?", היא שאלה בכאב. "עוד לפני שחוסל, אבו באכר אל באגדדי אמר: בואו לפה ואני אטפל בנשים ובילדים שלכם. אבל איפה הטיפול הזה? הילדים רעבים, ואיפה הם?".

אשת לוחם דאעש אחר, אום נוח בת 28 שחיה 5 שנים תחת שלטון דאעש, הגיעה לסוריה מבגליה והקימה משפחה עד שנאלצה להימלט מבאהזו לאחר ההפגזות, שלדבריה לא היתה בהם הפוגה אפילו של דקה אחת ויצרו תחושה של סוף העולם ממש. "הכל היה מוות ופצועים שלא יכולנו לעזור להם", תיארה אום נוח.

מחיצות שקופות ועמידות

בשביל שתהיו בטוחים!

פתרון מושלם!!!

לבתי כנסת • לבתי מדרש • לבתי אבות • לבתי ספר
לישיבות • למרפאות • למסעדות • לקייטרינג ועוד...

מחיצות
שקופות
בכל הגדלים
ובהתאמה
אישית

התקשרו והזמינו עכשיו ◀ 1599-500-808 | 050-7431335

הבדל מבחינתו בין דאעש לבין הכורדים ובשניהם יילחם באותם עוצמה.

מול המצלמה הישראלית מכריז הגרמל והדובר של הכוחות הסוריים הדמוקרטיים כי מה שהיה לא יהיה, דמשק לא תשלוט כבעבר על 2 מיליון הכורדים. מבחינתם המלחמה עדיין בעיצומה ולאחר שהביסו את דאעש הם מתכוונים להמשיך להיאבק על עצמאותם הפוליטית והתרבותית מול משטר אסאד, למרות שכרגע זעמו עליהם בעקבות התחקיר והפרסום המתגלגל שלו.

האם אלו שליוו אותך בסוריה, ואלה שראיינת שם, ידעו שאתה ישראלי?

“עקרונית, לא אמרתי לרוב המלווים והמראיינים שאני עיתונאי ישראלי, אבל חלק מאלה שראיינתי יכלו לדעת, לפי השאלות שלי או לפי דברים שאמרתי. כמובן, כשפגשתי במשפחות אנשי דאעש לא אמרתי שאני ישראלי, ובכלל, להם יש להם עניין עם יהודים, לאו דווקא ישראלים. זה בכל מקרה לא מקום בטוח לומר בו שאתה ישראלי. צריך משחק שכוה, לאזן בין לא לחשוף את הזהות הישראלית שלך כדי לא לסכן עצמך, ובין כן להנכיח את עצמך ולדבר על היחס לישראל וליהודים כדי שתהיה לכתבה שלי משמעות, כי אחרת זה לא מעניין”.

חשת סכנה מוחשית לחיך?

“האמת היא שהרגשתי די בטוח. כמובן, נזהרנו ועשינו מה שצריך”.

מה היה הרגע השיא בנסיעה הזאת?

“הדבר המעניין ביותר היה להיפגש עם הנשים של לוחמי דאעש. הן בעצמן מאמינות בדאעש והגיעו מכל רחבי העולם כדי להצטרף למדינה האסלאמית, והקטע המדהים הוא שהמציאות של החיים שלהם בדאעש הביאה לכך שהבעל נהרג או נעלם, והן נשארות עם הילדים לבד באמצע המדבר, בלי עתיד וכלי אוכל, ומה שהיה מדהים לראות הוא את האופן שבו הן עדיין מאמינות לגמרי באידיאולוגיה שדאעש היה דבר טוב שאפשר להם לחיות טוב, וזה די מדהים אותך הסיפור הזה, שאתה רואה מולך את הקונפליקט: הן חשבו שהן באות לחיות חיים טובים, והנה מוצאות את עצמן וזרקות עם הילדים באמצע המדבר בלי אוכל – ועדיין מאמינות בדאעש”.

לא היתה סכנה עבורך לפגוש את אותן משפחות? בכל זאת, הן משתייכות לדאעש.

“לנשים האלה לא היה כלום. הן היו כמו שבויים, מיואשות לגמרי”.

והכורדים שפגשת, האם הם היו אופטימיים? שהמלחמה תסתיים מתי שהוא, ולטובתם?

“כן, כי מצד אחד הם השעירים לעזאזל ואלה ששילמו את המחיר הגדול ביותר. נהרגו מהם 8,000 איש, האמריקאים זנחו אותם, והם עדיין מאד אופטימיים, מנהלים מלחמת עצמאות כזאת, כדי לזכות בעצמאות. יש 25 מיליון כורדים בעולם, 3 מיליון מהם בסוריה, ולאף אחד מהם אין עצמאות, אבל הם די אופטימיים מכך שהצליחו למצוא לעצמם סוג של מדינה בתוך סוריה”.

מה השתנה מאז שהיית שם?

“לא הרבה. הם עדיין נלחמים, גם מול כוחות אסאד וגם מול כוחות דאעש שמתעוררים, וגם מול טורקיה. לא יהיה לזה סוף עד שבעצם תגמר מלחמת האזרחים בסוריה מבחינה מדינית, ואז נראה את מצבם, אם הם יקבלו אוטונומיה. כרגע המצב שם הוא אותו דבר. למרות שהם הביסו את דאעש, הוא מתחיל לחזור פה ושם בכל מיני מקומות בשטח. ובמיוחד הם ניצבים מול ארדואן שרואה בהם טרוריסטים, והם במאבק שלא נגמר. אני חושב שהוא יגמר רק כאשר בסוריה יגיע המצב לאיזשהו פתרון או הסדר מדיני”.

אנחנו חצינו לכאן, לסוריה.

הקרב האחרון על סוריה | שליח כאן חדשות מואב ורדי בלב הקרבות בסוריה

הכורדי עשה את שלו

מהצד השני של המתרס פוגש צוות הערוץ את המאוכזבים האמיתיים, הכורדים שנזנחו על ידי הצבא האמריקני בעקבות הכרזת הנשיא טראמפ על נסיגה פתאומית משטחי סוריה. אכזבה אינה המונח הנכון לתאר את התסכול והזעם מול הבגידה של מי שנחשבו בעלי בריתם ועבורם חירפו הכורדים נפשם, כשהם מבצעים עבורם את העבודה השחורה בשטח, מקריבים 11 אלף מאנשיהם ובסוף, אחר שניקו את השטח מהמעוז האחרון של המדינה האיסלאמית בסוריה, ננטשו מאחור להתמודד מול אסאד וארדואן, הרואים בהם יחד וכל אחד לחוד גורמים המאיימים על השלטון המרכזי בדמשק. החשש של הכורדים הוא שאחרי נסיגת הכוחות האמריקניים מסוריה הם יישארו בודדים במערכה מול משטרו של בשאר אל אסאד המעוניין להשיב לעצמו את השליטה בכל סוריה או עם הכוחות הפרו טורקיים המעוניינים לדחוק אותם מחוץ לצד המזרחי של נהר פרת.

“אכזבה היא לשון נקייה לעומת תחושות הבגידה שחווינו”, משתף מוסטפה באל, דובר כס”ד ומי שהוביל את לחימת הכורדים מול דאעש, את העיתונאי מישראל בתחושות הקשות. “משנת 2014 כשהכוח שלי ניצב בפני מתקפה של דאעש היינו לבד, היה לנו רק נשק קל וההחלטה שלנו היתה למות בכבוד, לא יותר, כאשר מאז הקמת הארגון ועד היום הקרבנו אלפים מאנשינו בכל הקרבות”.

בהמשך השיחה הוא משתף את ורדי ברגע הקשה ביותר שחווה עד היום, כאשר במהלך הקרב בכובאני שבצפון סוריה סמוך לגבול, נאלץ לשלוח את אשתו ולהסביר לה שעליה לעזוב בלעדיו כשהיא עוד מספיקה לברר אתו איך לקרוא לילד. מאוחר יותר השאיר הודעה לאשתו בה הוא מורה כי אם לא ישרוד את הקרבות היא יכולה להתאבל כמה ימים ואחר כך להמשיך בחייה בלי שום מחויבות כלפיו.

התסכול הגדול, לדבריו, הוא שלמרות שהם עשו את כל העבודה לבדם הם שבו לכאורה לאותה נקודת מוצא כאשר ארדואן רואה בהם אויב טרוריסטי שיש להכריחו, מחשש שאוטונומיה כורדית או אפילו כוח צבאי עצמאי כורדי בסוריה יעורר את הכורדים בטורקיה ויחזק את המחתרת הכורדית ה-pkk, עד כדי כך שהוא הבהיר שאין

ובכל זאת לא נשמעה מהנשים נימת חרטה על עצם ההשתייכות לארגון האכזרי עורף הראשים, ורבות מהן הצהירו כי כחלק מהאיסלאם מקובלות עליהן כל דרכיו, גם אם הן כוללות עריפת ראשים וגם אם יידרש מהן מלחמה באויב הישראלי המהווה איום על האיסלאם.

תוך כדי שמואב משוחח עם הנשים, נראה מרחוק טור ארוך של לוחמי דאעש צועדים מושפלי ראש, שבויים שנתפסו או ברחו מבאהוז ומועברים על ידי הכורדים לעתים לידי הכוחות האמריקניים. איש לא מתעניין בהם יותר מדי.

האטרקציה החשובה באמת היא משאית הסיוע שמגיעה לפתע וגורמת לכל הנשים והילדים המכונסים על החולות ומנסים להתחמם זה בזה לקום על רגליהם ולהתחיל לרוץ לעברה בהיסטריה כדי להבטיח לעצמם מנות חלוקה בחסות אנשי הארגון הבינלאומי. הללו מנסים למנוע התנפלות מוכרת ומהומה שתיווצר ומסדרים שני טורים, אחד לילדים ואחד לנשים, כאשר בכל פעם עובר רק אחד מהם בין שתי המכוניות המשמשות כמחסום עד תחנת החלוקה, כדי לקבל חבילת פיתות למשפחתו.

כמה עלוב.

תוך כדי נשמע ברקע קולו של ילד מסתלסל בקריאה המוסלמית המפורסמת, “אל-לה הוא אכבר”. זהו במחזה סוריאליסטי של הזאטוט, הנמצא באמצע השדה הפתוח, פורס פיסת בד לרגליו ונעמד לידה בעיניים עצומות כשהוא חוזר בצעקות פעם אחר פעם אחר הקריאה שהפכה בעיני בני עמו לצעקת קרב כנגד ה”כופרים” מתנגדי האיסלאם. מול העדשה הישראלית הוא מספר על אביו שנהרג בידי האמריקאים לפני כ-13 שנה ועל ה”זכות” שתהיה לו אם יזכה ללכת בדרכו.

זמן קצר אחר, הוא מטפס יחד עם עשרות ילדים, זבי חוטם, קרועי בגדים ומתייפחים בחוסר אונים לתוככי המשאיות שהגיעו לקחתם אל הלא נודע. נדחש במבט אבוד למקום הצר לצדם של פעוטות מייבבים ואמהות הסוחכות על גבן את מעט רכושן יחד עם עול החיים שיפול עליהן מעתה כמפרנסות יחידות. עבור כולם חלום המדינה האיסלאמית, שבו הובטח להן כל טוב ושלווה עלי אדמות התנפץ לרסיסים וכל מה שנותר הם ילדים רעבים ועזובים הצועדים אל עתיד בלתי נודע.

כמה אכזריות יש בסוריה של היום.

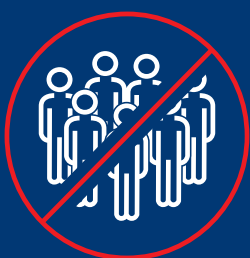

הקרב האחרון על סוריה | תיעוד מיוחד: מואב ורדי עם נשים וילדים של אנשי דאעש

אגודה אחת

לכח

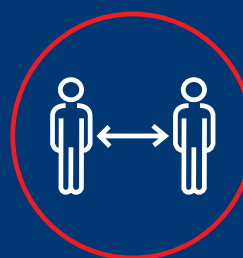
אנחנו אוהבים את בני הדודים, את סבא וסבתא
ואת הארוחות המשפחתיות. אנחנו אוהבים לארח ולהתארח
אבל הפעם בסוכות נחגוג רק עם המשפחה הגרעינית
כי הבריאות חשובה לכולנו!

נמנעים
מהתקהלויות

מקפידים
על היגיינה

שומרים מרחק
2 מטרים

חובשים
מסיכה

בכל מקרה של חום ו/או תסמינים יש ליצור קשר עם רופא המשפחה

180 שנות עיתונות חרדית בלחיצת כפתור: סיפורו של ראש הישיבה שהגה לפני

הארץ היהודית

180 שנות עיתונות

למען יד

40 שנה את "הארכיון היהודי" המתעד את ההיסטוריה בראי העיתונות החרדית

עם השקתו של ה"ארכיון היהודי" הגדול, הארכיון הדיגיטלי-הסרוק על טהרת הקודש של העיתונות החרדית ב-180 השנים האחרונות, יצאנו למסע מרתק בין עשרות אלפי עיתונים, כתבי-עת ומגזינים שיצאו לאור משנת תר"א ועד עצם היום הזה ונחשפים כעת לציבור • זהו סיפורו המופלא והבלתי ידוע של איש החזון והספר, הרה"ג רבי הרשל מורגנשטרן זצ"ל, שחתום על המהפך ששינה את פני עולם הספרות וההיסטוריה היהודית כשהקים את מאגר הספרים הנדיר והגדול בעולם "אוצרות התורה", ולאחר מכן סימן את המטרה הבאה: "ארכיון עיתונות חרדית" שבימים אלו לאחר 40 שנות יגיעה הגיעה לסיומו • "מדובר במהפך של ממש, באוקיינוס של מידע, ים של היסטוריה ותוכן שמקופלים בעשרות אלפי עיתונים חרדים שמוינו ונסרקו בארכיון היהודי", מספר חתנו וממשיך דרכו, הרב משה איילנברג, "כל מי שמצוי בעיצומה של עריכת מחקר, ספר, עורכים תורניים, היסטוריונים, כותבי ביוגרפיות, מנהלי ספריות, עורכי ספרות, מורים ומורות, יוכל להעשיר את היצירה עם אינספור השלמות המידע שבארכיון היהודי" • סיפורו הבלתי יאומן של איש הספר הנועז שנטל במסירות את מקל הנדודים ויצא למסע ארוך של תלאות ודרכי חתחתים בדרכו לגאול אינספור ספרים תורניים וכתבי-עת מצהיבים ממרתפים נעולים ונידחים שחזרו לבעלותו של העם היהודי

שבתאי פוגל <<

עו דורות יכם

הרב מורגנשטרן ז"ל בעיצומה של עבודת הקודש

עקביות ומסירות נפש

סיפורו של רבי הרשל מורגנשטרן זצ"ל מפעם בכל קנה מידה: "הוא למעשה היה מהנחשונים ביהדות החרדית, שעסק במשך כל ימי חייו בההדרת ספרים והוצאתם לאור", מספר חתנו, "אבל הוא היה גם ה'נחשון' שהחל באיסוף ספרים נדירים וגם הראשון שסרק ספרים על גבי תקליטורים. וכל הפעילות הענפה הזו לא הורידה כחוא-זה מדבקותו בתורה ועבודת ה' שנמשכה במקביל בעקביות ובמסירות נפש". כזו הייתה דמותו רבת האנפין של איש האשכולות ר' הרשל שניחן בכשרונות אדירים ובמקביל כיהן גם כראש ישיבה והעמיד גדודי תלמידים לתפארת.

איפה נולדה "ספריית מורגנשטרן"?

"את הספרייה הענקית שלו הוא ייסד ביום הבר מצווה שלו ועד יומו האחרון הוא לא פסק מלהעשיר את אוצר ספריו. כשהגיע בימי בחירתו מארה"ב ללמוד בארץ ישראל היה אביו שולח לו כסף להוצאות מחיה וביגוד, אבל הוא "שמר" את הכסף למטרותיו הרוחניות", מספר חתנו. בדמי הכיס שקיבל, כיתת הרשל הנער הצעיר את רגליו כדי לאגור עוד ועוד ספרים, חדשים גם ישנים, בעיקר ישנים. כבר בימי לימודו בישיבה נודעה ספרייתו הנדירה לשם ולתהילה. לאחר נישואיו ועם השתקעותו כאן בארץ, בחר רבי הרשל להעמיק ולהרחיב את מפעליו הספרותיים וכך, לצד סדר יומו התורני הוא הקים שני מכונים האחד "זכרון קדושי פולין" שהתרכז באיסוף חיבורים מחכמי וגאוני פולין. והשני "אוצרות גאוני ספרד" שהתרכז באיסוף חיבורים של גאוני יהדות המזרח בכל הדורות, כל זה הביא לפרויקט הבא שהגיע חיש מהר: פרויקט הספרייה הדיגיטלית "אוצרות התורה".

ואז הרב מורגנשטרן פורץ ראשון לשלב הדיגיטלי? זה לא היה מובן מאליו באותם שנים, שנות ה-90.

"ברור", מאשר הרב איילנברג. "את הכל, כך חשנו, ליוותה 'סייעתא דשמיא' עצומה. כאמור, חמי זצ"ל היה מומחה עצום באיסוף ספרים נדירים. כל ספר נדיר ששמע עליו היה עושה מאמצים עצומים להשיג אותו או לפחות צילום ממנו. וכך הוקמה הספרייה הראשונה בעיר מגוריו אשדוד. בתחילת הדרך הוא החזיק בחדר אחד שהתמלא עד גדותיו בספרים. אבל המקום היה קצר מהשתרע, הספרים הלכו ונערכו, תוך זמן קצר הוא כבר שכן דירת 3 חדרים שגם היא הייתה צרה מלהכיל. אבל חמי זצ"ל לא נרתע. הוא היה נחוש להשיג את כל אוצרות הרוח, אוצרות התורה הגנוזים של היהדות. בדיוק באותה תקופה התפתחה טכנולוגית המחשב והחל עידן הסריקות הממוחשבות. חמי היה הראשון שרתם את הטכנולוגיה המתחדשת לצורך איסוף הספרים. אז, באותם ימים מה שהניע אותו, הייתה תחושת שליחות רוחנית עמוקה, האופק המסתרי עוד היה רחוק מאיתנו. באותו שלב, הוא אפילו לא ביקש למכור את החומר שהוא סרק במחשב ומכאן האכזות הנדירה ותשומת הלב שמוקדשת לכל פרט ופרט".

רק לפני שני עשורים, בשנת תשס"א כשהדיסקים הגדולים עוד היו בתחילת דרכם כאשר כל דיסק הכיל 60 ג'יגה-בייט בלבד, החל ר' הרשל למכור את הדיסקים הראשונים. "הוא מכר אותם בעיקר לאספנים ולאנשים בודדים", מתאר ר' משה איילנברג, "באותם ימים ראשונים התקליטור של 'אוצרות התורה' לא היה מיושם ולא היו לו הגנות. אבל אז בעיצומה של המלאכה נדמה שירת חייו של ר' הרשל, לאחר כשנתיים מאז השיק את 'אוצרות התורה', נפטר חמי זצ"ל לדאבון לב, ואז הוטל עלי להמשיך את

הרב הרשל מורגנשטרן זצ"ל

הנצחת של העם היהודי. כמעט שני עשורים חלפו מאז הסתלקותו במיטב שנותיו של ר' הרשל מורגנשטרן, שנקטף בשיא פריחתו ובעיצומה של פעילותו הכבירה. אבל למרות הזמן שחלף, מבני משפחתו, כמו חתנו מנחם דרכו, אנו שומעים בהתפעלות על אהבת תורה נדירה וחביבה גדולה לספר היהודי, שהובילו את ר' הרשל ליטול את מקל הנדודים ולצאת למסעות נועזים וארוכים של תלאות ודרכי תחתית בדרכו לגאול אינספור ספרים מצהיבים נמרתפים נעולים ונידחים ולהחזירם לבעלותו של העם היהודי.

"הוא היה איש חזון ואוהב ספר גדול, תלמיד חכם וידען עצום שחנך מהספרייה הפרטית הענקית שלו, שאף להביא לציבור הרחב את הבשורה של עולם הספר היהודי, כך זה בעצם התחיל", מספר חתנו רבי משה איילנברג. כך למעשה פרץ המפעל מבית היוצר של ר' הרשל, "אוצרות התורה" לשוק התורני לפני כשני עשורים, עם אוצר עצום של ספרים בכל נקצועות התורה, סרוקים באיכות ללא פשרות ומוגנשים לציבור בעזרת תוכנות ידידותיות באופן מיוחד. "בתחילה", מספר חתנו, "חמי החל באיתור הספרים ובהדפסתם בעותקים בודדים, בהמשך חזה חמי והחל בבנייתו של החידוש הגדול אשר היה אז כמעין חלום. מאגר ענק של אלפי ספרים יקרי ערך בצורתם המקורית על גבי דיסק קשיח. עם השנים "אוצרות התורה" התמקצעו והשתדרגו עוד. אבל אז עוד טרם פטירתו הוא כבר סימן את המטרה הבאה: "ארכיון עיתונות חרדית" ומאז הוא השקיע במלאכת איסוף החומר את כל כוחו. הארכיון הזה, תחת השם "הארכיון היהודי" קדם כעת עוד וגידים תחת ניצוחו של החתן המסור שממשיך את חזון ההיסטוריה היהודית של חותנו הגדול.

זה התרחש לפני כשנה בסך הכל. הרגע ההיסטורי המכונן בו נרשמה התרגשות עצומה בקרב העוסקים בחקר העבר והנוסטלגיה; חובבי וחוקרי ההיסטוריה היהודית, מחפשי השורשים ואילנות היוחסין, כמו סתם צמאי-דעת, שוחרי העבר הנוסטלגי הרחוק והקרוב.

היה זה בעיצומו של אחד מירידי הספרים המוכרים. באחד מפינותיו הצנועות, ניצב דוכן שמסביבו המה כל הסער. דוכן שכמו במגנט קסם הצליח לכנס סביבו באכזה אחת מאות חובבים ומתעניינים בהיסטוריה יהודית. הקהל היה נראה מרותק, אך יותר מכך שקוע באטמוספירת עילאיות, בעולמות של עבר מרהיבים שעוד נועט ייחשפו כאן במלוא צבעי הקשת.

העיניים בערו בהשתוקקות. הובטח להם, לדבוקת האנשים שנעמדה לה בחצי גורן סביב הדוכן, שתוך רגעים ספרים, ייצא מכאן המסע הגדול אל העבר, אל השורשים שלנו, של אבא וסבא, ושל משפחותיהם שחיו ופעלו בגליציה, הונגריה, בפולין, ברומניה, באוסטריה ובלטא. ואכן, עוד טרם הספיקו להרהר, המסע אל הזמן יצא לדרכו תוך זמן קצר, נטל עימו את כולם - בדהרה של קסם - אל משעולי ההיסטוריה הנעלמים, וסחף אחריו את ההמונים לחיים נוסטלגיים של פעם שהיו ואינם. היה זה דוכן הבשורה החדשה, התכנה האגדית, הפיתוח הנודע, שהושק לראשונה תחת השם ה"ארכיון היהודי". חיים שלמים ומרהיבים למלוא העין נחשפו באותו ערב, מיליוני פיסות חיים של כל אחד ואחד מאיתנו, חיי הסבא רבא, רב הקהילה, ראש הישיבה, מייסד החצר החסידית, תאריכי לידה, אירוסין, יארצייט, ותיאורי אירועי חתונה ו'אשכבה דרבי'.

הצופים הרבים עמדו מרותקים מול הידיעות שרצו על המסך במהירות, לא יודעים את נפשם מרוב התפעלות שרק הלכה וגברה עם התקדמות המוצגת ההיסטורית. שמות, מקומות, ארצות ופרשיות מ-180 שנים צצו כהרף עין בהינף חיפוש מהיר על המקלדת. דמויות שנכנסו להיסטוריה זכו לצפות בעצמן קמות מן הדפים. הכל קרה במהירות מסחררת: חצרות חסידיות מפורסמות, יותר ופחות. החיפוש המהיר בתכנת ה"ארכיון היהודי" העלה פרטים מדויקים ומדוקדקים על אדמו"רים, רבנים, עיירות, אירועים בחצרות, מאמרים שנכתבו בהזדמנויות מיוחדות ועוד. כל אחד שחפץ לצלול אל תוך ההיסטוריה של עצמו - יכול היה כבמטה קסם לעשות זאת.

והיו גם כאלו משהתפתים נחושים שהתעקשו בו במקום למצוא פרטים על ההיסטוריה המשפחתית דווקא - חיפוש של שמות המשפחה, שמות של סבים שהיו ואינם, עיירות מגוריהם ואירועים שעברו עליהם - והכל למרבה הפלא - צץ על המסך לאחר כמה רגעים, מוסדר ומדויק, ברור ומקוטלג. והייתה גם ההיסטוריה הקרובה יותר. איש לא פספס את ביקורו המרגש של האסיר המשוחרר המפורסם מארצות הברית, הרב שלום מרדכי רובשקין, למשל, בדוכן. רובשקין, האיש שעשה היסטוריה - התמוגג לגלות את עצמו על המסך. מפתחי התכנה שביצעו בשבילו את החיפוש. מצאו בעיתונות השנים האחרונות מעל 1900 אזכורים לשמו, וכשהיוק של עונג על פניו, עמד האיש שהפך לאגדה וקרא על עצמו - מעצרו על ידי רשויות החוק בארה"ב, המשפט, המאסר, כתבות מתפעלות שקראו לציבור ללמוד מעוז רוחו ומגברותו העצומה, קריאות להתפלל לזכותו ולשחרורו - כל שעבר עד לריקודים ולשמחה העצומה בעת שחרור הניסי על ידי נשיא ארה"ב. מיותר לציין את קהל הצופים הגדול שעמד סביב נלהב מהאטרקציה ההיסטורית.

סיפורו של ה"ארכיון היהודי" והאתר המקוון: "הארכיון היהודי - 180 של היסטוריה יהודית מתועדת", שהפתיע וגם ריגש בשנה האחרונה המוני יהודים, עורכים תורניים, היסטוריונים כותבי ביוגרפיות, מנהלי ספריות, עורכי ספרות מורים ומורות, ואפילו מרצים וסטודנטים מעבר למתרחס החרדי, הוא סיפורו הבלתי יאומן, של איש ספר אחד בעל חזון, ומציאות טכנולוגית מתפתחת שחברו להם באכזה אחת ויחד שינו את פני עולם הספרות וההיסטוריה היהודית לבלי הכר.

איש הספר, הלא-הוא הרב ר' הרשל מורגנשטרן זצ"ל, תלמיד חכם מופלג, בר אורין ובר אבהן, יהודי חסידי בעל צורה, ששם לו למטרת חייו להרים על נס את אוצרות התורה וההיסטוריה היהודית הגנוזים, משכיות חמדה נידחים, מגדולי וגאוני הדורות. הפרויקט הזה שתחילתו במאגר הספרים הנדיר "אוצרות התורה", יוליד בהמשך את מהפכת ה"ארכיון היהודי" שזה עתה פרץ לדרך וכבש אחריו המוני לקוחות מושבעים. "תוכנת ה"ארכיון היהודי", מספר לנו חתנו הרב משה איילנברג מאשדוד, יו"ר "אוצרות התורה" ו"הארכיון היהודי", "מכילה למעשה עשרות אלפי עיתונים, כתבי-עת ומגזינים שיצאו לאור משנת תר"א ועד עצם היום הזה. היא מאגדת בתוכה גם עיתונים של מעל 50 הוצאות שונות שהודפסו בגליציה, בפולין, בהונגריה, באמריקה ובישראל. באידיש ובעברית".

לדור הצעיר, שלא ידע את רבי הרשל, השם רבי צבי הרשל מורגנשטרן פחות מוכר, אך במסע אל הזמן, אל סוף שנות הנו"ך, תחילת שנות ה-50, הבוגרים שבינינו ישמחו לשתף אתכם באותם רגעים 'גדולים' בהם השיב ר' הרשל, איש הספר והמעש, ידען עצום וביבליוגרף גדול, את אוצרות הרוח של עמנו לבעלותו

הרב מורגשטון במסע על קברי צדיקים בפולין

הגאון רבי אשר וויס עם יו"ר הארכיון היהודי ואוצרות התורה הרב משה איילנברג, חתנו של רבי הרשל מורגשטון

הרב איילנברג באולם הארכיון העצום שהותיר חמיו הרב מורגשטון

אינספור השלמות המידע שבארכיון היהודי.

ב"ארכיון היהודי" כל חיפוש מניב תוצאות והשלמות מידע שמעשירים את היצירה באינספור פיסות ידע, ומעמיקים את המחקר לרבדים ותובנות לראיית התמונה המלאה. כך למשל, בכל עיתון, נחשפים חיים שלמים של מייסדי השושלת החסידית, רבני הקהילות ועצים משפחתיים משורשי המשפחה, הסבא רבא ועד לימינו. הארכיון שופך אור על מיליוני פיסות חיים, מתארכי לידה, אירוסין, ימי פטירה, תיאורי שמחות ולוויות וכל ההווה המשפחתי והקהילתי. מבין המילים מגלים את התנהלות החיים בגדול טבעי, במשך מאה ושמונים השנים האחרונות.

למעשה, בניתם ארכיון יהודי על "טהרת הקודש".

"אכן", מאשר ר' משה, "השימוש בארכיון, אינו מצריך לגלוש ברחבי הרשת הקלוקלת, ולהיחשף לתכנים לא ראויים, אלא מועבר ישירות בתוך דיסק קשיח. תתפלא, אבל הארכיון היהודי משמש אפילו לקוחות "מעבר לגדר", מהצד החילוני של המתרגם: סטודנטים למחקר יהודי, חוקרים, סופרים, עיתונאים ועוד ואפילו עבור סתם היסטוריונים וצמאי ידע. מנהלי ספריות פדגוגיות, מכללות ואוניברסיטאות שמתחברים בפיתוח טכנולוגי מהיר וזמין למאגר עצום של תיעוד וסריקה עשרות אלפי עיתונים וכתבי עת. ככלל, אני נוהג לומר, שבתקופה זו, בה אנו חיים בנושאות אחד תעסוקת פנאי מעניינת, מומלץ לכל אחד להעמיק ולחקור בארכיון היהודי. להעשיר את האינטליגנציה היהודית ולהפוך את הדורות לזמן איכות".

מה נתן לכם את הכח להתמיד במשימה?

"מה שהכי נתן לנו את הכח להתמיד זו הידיעה שאנו מפקחים תוכנה שהיא חסרת תקדים בהיקפה ומוצר שאין שני לו בעולם, ועם זאת הוא מתאים לכל בית יהודי המקפיד על תכנים נקיים. בהפעלת התוכנה אין צורך בגישה לרשת או בשיטות במחשבות לא לנו. הארכיון היהודי נמצא על גבי הארד דיסק, והחיפוש בו פשוט וברור. הייחודיות של התוכנה שלנו, הוא ההשקעה בטיב העיתונים. אנחנו התרכזנו לצד העיתונים הוותיקים והידועים כ"המודיע", ו"יתד" גם בעיתונים וכתבי-עת נדירים ומיוחדים שיצאו במשך השנים. לדוגמה, חמי זצ"ל הקדיש שנה שלימה לאיסוף ירחונים נדירים, הוא הצליח להשיג ירחונים שאפילו בספריה הלאומית אינם קיימים. דבר נוסף שמיחד את התוכנה שלנו היא ההשקעה הגדולה בטיב הסריקה ובאיכותה. אנו משקיעים הרבה כוחות שהסריקה תהיה בשיא האיכות האפשרית". הרב איילנברג ממליץ לכל מי שמעוניין לחזור אל ההיסטוריה ליצור קשר עם "הארכיון היהודי" בטלפון: 055-6721400 או במייל: ja180180180@gmail.com

"המבנים", מסיים ר' משה איילנברג ומחייך, "טוענים שהחיים נחלקים אצלם, בין השנים לפני שנחשפו לארכיון היהודי, ולאחריהן".

הרב איילנברג עם ארכיון העיתונות היהודית מציג את עיתון "הקול"

הרב איילנברג מדגים את תוכנת ארכיון העיתונות היהודית כפי שמתקף במחשב

אלו תועלות יכולים להפיק משתמשי התוכנה מ"הארכיון היהודי"?

"אין ספור תועלות", משיב איילנברג. "התגובות החמות מהלקוחות וזרמות אלי ללא הפסקה. בין אם אלו סופרים שנעזרו בחומר כדי לדייק בפרטים, או הצליחו לאתר מידע על אירועים היסטוריים, ובין אם אלו משפחות שנעזרו במידע כדי להשלים פרטים על שלשלת היוחסין, או צווי ירושה וכדו'. ויש את הלקוחות שחיפשו חומרים דווקא מהעבר הלא מודע, אלא מהשנים האחרונות, והתפלאו שלא היה נגיש במקומות אחרים. בתוכנה שלנו החומר נמצא כמובן, לשמחתם. וכמובן יש את הגופים שאינם פרטיים, כמו ספריות, מרכזים פדגוגיים, וסמינרים כמו סמינר שצירנסקי וסמינר בית יעקב הישן (ליון) ירושלים, כמו גם גנזך קידוש השם בני ברק שהתוכנה הזו משדרגת את המענה שלהם לתלמידים וללקוחות. וזה עוד לפני שהתייחסנו לסוגיית החיסכון במקום. התוכנה מיתרת את הצורך בכל אותם מדפים עמוסים ומטים ליפול. ויש עוד דוגמאות למכביר, דבר יום ביומו".

כאמור, יש של חכמה וניסיון חיים נפרש בארכיון היהודי, חובבות שלמות מסוגות לתכנים, מאמרי הלכה, סיפורי צדיקים, סיפורים בהמשכים, רפואה לענפיה, עסקים, ניהול, חינוך, כלכלה, גדל, אין נושא שצמא המידע יבקש להרחיב בו את השכלתו, ולא יקבל כאן מענה רחב ומקיף. "למעשה", מציין איילנברג, "מדובר באוקיינוס של מידע, יש של היסטוריה ותוכן שמקופלים בעשרות אלפי עיתונים שמונינו ונסרקו בארכיון היהודי. כל מי שמצוי בעיצומה של עריכה מחקר ספר, יוכל להעשיר את היצירה עם

מפעלו הגדול".

לאחר פטירתו של ר' הרשל, המשיכה משפחתו החשובה בטיפוח המפעל הגדול של אבי המשפחה. ספריית "אוצרות התורה" הפכה למאגר רב כמות ואיכות המכיל רבבות ספרים סרוקים בכל מקצועות התורה המאוחסן על דיסק קשיח נייד חיצוני המתחבר בצורה פשוטה לכל מחשב, אבל כל זה היה רק ה"פרומי" למהפכה האמיתית שיצאה לדרך כמעט שני עשורים אחרי פטירתו של ר' הרשל, מהפכה שנמצאת רק בתחילתה: מהפכת ה"ארכיון היהודי", כפי שפתחנו בראשית הכתבה. אם גם אתם מחפשים איך להעביר את הזמן בצורה היעילה והמעניינת ביותר, כדאי שתכירו את הארכיון היהודי. מאגר תוכן עצום, מגוון ואיכותי שמתאים במיוחד לימים אלו. בואו לצלול אל תוך העולם המרתק של ההיסטוריה היהודית. לא תצליחו לצאת מזה.

ר' משה, כיצד ולמי ייעד ר' הרשל מורגשטון את ה"ארכיון היהודי" שהפך ללהיט היסטורי?

"אכן, חמיו, ר' הרשל, ביקש לבנות לצד המיזם המפואר שלו "אוצרות התורה", שיועד בעיקר לתלמידי חכמים, רבנים ודיינים ולאברכי כוללים, ארכיון היסטורי יוצא דופן שהפך זה עתה לאחר 40 שנות עבודת כפיים ל"ארכיון היהודי". מדובר למעשה במאגר מידע מדהים הכולל עשרות אלפי עיתונים סרוקים, גיליונות מרחבי העולם מאז שנת תר"א ועד עצם היום המנוהל על-ידי מנוע חיפוש עוצמתי, אפשרויות מתקדמות, והכל בדיסק קשיח אחד. העבר, כך נראה, מעולם לא היה כל-כך קרוב שניתן להעביר בו שעות רבות ומרתקות עבור כל מי שמתעניין בהיסטוריה היהודית הענפה לדורותיה, או רוצה לחוש מקרוב בהווי היהודי המסורתי דרך העיתונים החרדים השונים מאז ועד היום".

תיעודים נדירים

כבר בכניסה לארכיון, ניתן להתרשם מהעיצוב היוזואלי המושקע, השואב אותך ישירות אל אוירת המורשת היהודית העתיקה והעשירה. הוא מכיל בתוכו כמויות מידע בהיקפים אדירים, צילומי עיתונים ותיעודים נדירים של כל המתרחש בהיסטוריה התרבות היהודית ב-180 שנה האחרונות וניתן לשוטט בו ולשקוע בתוכו במשך שעות.

אם מתחשק לכם למשל לקבל תיאור מדויק על חתונה שהתקיימה בשנת תרפ"ח בקרב השושלת החסידית שלכם, או להתרשם מהתחושות שאפפו את העם היהודי בזמן מלחמת השחרור בתש"ח, הארכיון היהודי יספק עבורכם את כל המידע הנדרש דרך משקפת עיתונאית חרדית היסטורית. "בנוסף", מספר הרב איילנברג, "כיום הארכיון היהודי מנגיש כמות מידע בלתי נגלית אודות המורשת היהודית. באמצעות כלי חיפוש יעילים ומשוכללים תצליחו לדלות פרטי פרטים מאירועי העבר. מפרשיית יוסלה שוחמכר ועד מלחמת העולם השנייה, מאירועים מרתקים בוילנה דאז ועד סיפורים מירושלים העתיקה, מה"יוגננד בלעטער" ועד "יתד נאמן". הכל מהכל".

ובכל זאת מדובר בשנים רבות מאוד, 40 שנה!! למה המשימה ארכה כל כך הרבה שנים?

"צריך לזכור שאנחנו מדברים על פרויקט מדהים של העיתונות החרדית/דתית של ה-180 שנה שלמעשה חוצה ארצות. מוורשא ועד קובנא, מליטא ועד ארץ ישראל, ומתועדים בו 180 שנה !!! של עיתונות דתית וחרדית. ככלל, מלאכת איסוף החומר היתה עבודת נמלים ממש. הפעלנו צוות שיאיתר כל פיסת עיתון, התגוררנו בספריות לילות וימים, ועמלנו ללא לאות עד שפיסות המידע התחברו לתצורה מושלם". כך למעשה, פסיפס מרשים ובלתי נתפס של עיתונים וותיקים ומוכרים התקבץ לו למאגר אחד נדיר שכולל עיתונים לכל אורך השנים: החל מ"המודיע", "יתד נאמן", "שערים", "בית יעקב", ו"דגלנו" המיתולוגיים וכלה ב"דאס אידישע ווארט", "טאגבלאט", ו"מוריה". על מאגר זה נוספו גם אפשרויות חיפוש ברמה המתקדמת ביותר בתוכן העיתונים ואם אפשרות הפיכה של כל עיתונים ישנים לטקסט מוקלד ברגע.

הרבנית רחל הבר תבלח"א, אלמנתו של הרב ישעיהו הבר זצ"ל שנדבק בקורונה ונסת

הרב הבר עם מאות תורמי הכליה

מלק בחטף, פותחת את סגור ליבה:

"עברו עלינו חודשים מטלטלים"

**קרוב לחצי שנה חלפה מאז פטירתו של הרב
ישעיהו הבר, מייסד עמותת 'מתנת חיים',
והסיפורים המפעימים נחשפים: על שיחותיו
הממושכות עם חולי הכליות, העידוד האינסופי
שהעניק לבחורי הישיבות, הילדים הקטנים
שראו בו סבא טוב, והתורמים שהוקסמו
מאישיותו • איש עם חזון**

אלי שניידר >>

לאנושות.
"בעלי, הרב, כבר איננו אתנו", אומרת הגב' רחל הבר
בשיחה נרגשת. "הוא השאיר אחריו חלל עצום שאין
שום דרך למלאות. בכל פעם מחדש כשאני משוחחת
עם תורמים או עם מושתלים או עם כל אדם אחר שקשור
למשפחת מתנת חיים, אני מוצאת את עצמי נדהמת
מסיפורים שלא הכרתי. בעלי אמנם שיתף אותי באופן
ההתנהלות של העמותה וגם ציין בגלוי שהוא עושה
זאת כדי ש'אם יקרה לו משהו, אוכל למלא את מקומו',
אבל בפועל היו לא מעט סיפורים מרגשים ומקרים
מדהימים שלא נחשפתי אליהם".
ואיך את מרגישה כשאת שומעת אותם?
"זה לא פשוט בכלל. כשאני מתבוננת לאחור - על

את שמו של הרב הבר מכירים כולם. הוא הפך לדמות
מופת עוד בחייו ולמיתולוגי לאחר פטירתו. מאות בני
אדם חבים לו את חייהם. מפעל החיים שהקים העניק
חיים פשוטו כמשמעו למאות חולים שעברו את המסע
החתחתים של טיפולי דיאליזה ואשפוזים אינספור.
בעיצומו של הגל הראשון נחתה הבשורה על
הסתלקותו של הרב הבר זצ"ל. הרב שכולם אהבו
לאהוב איננו. האיש שהעניק חיים לכ"כ הרבה אנשים
כבר אינו בין החיים. בלתי נתפס.
לרגע היה נדמה שמפעל החיים העצום שהקים יעלם
אף הוא עם פטירתו. אלא, שאלמנתו הרבנית הבר
תבלח"א, החליטה להיכנס לנעליו ולהמשיך ולהגדיל
את 'מתנת חיים', המתנה שהעניק הרב הבר זצ"ל

הרב הבר זצ"ל עם מרן הגר"ג אדלשטיין. צילום: אלי סגל

הרב הבר זצ"ל עם מרן הגר"ח קניבסקי. צילום: אלי סגל

כליה, ולו בכדי להכיר את הרב...".
זה גם מה שהוביל את ר' יאיר להמשיך ללוות את הרב הבר ואת פעילות החדש שלו במשך שנים לאחר התרומה. "האישיות של הרב פשוט קסמה לי", הוא מסביר. "חשתי שאני נכרך אחריו בעבודתו של אהבה, וכמים הפנים לפנים, אבל כפי שצייתי – אני לא היחיד. היו עוד הרבה תורמים ששמרו על קשר. "בשנים האחרונות", הוא מוסיף, "נוצרה תופעה מבורכת, כאשר תורמי כליות לשעבר היו מגיעים לבתי חולים כדי לבקר תורמים טריים. בדרך כלל הביקורים הללו מאוד מעודדים ונוסכים כוחות, אבל יש גם מקרים בהם הם פחות מתאימים לתורם שמעדיף לעבור את החוויה המרוממת עם עצמו בלבד. כשהדברים הגיעו לרב הם מאוד הכאיבו לו, ובשלב מסוים נוצר מנגנון שוויסת את המבקרים על פי בקשת התורם. כשהרב היה מדריך תורמים בנושא הוא נהג לומר להם: 'חשוב מאוד שתלכו לבקר, אבל כשאתם נכנסים לחדר – תרימו בבקשה את האנטנה'.

"זה היה סוג של ביטוי שהוא השתמש בו לעתים קרובות גם כמדריך חתנים – תחום נוסף בו עסק לא מעט. בשיחות שמסר כדי להכניס לחיי הנישואין, נהג לומר להם: 'אתה נכנס לבית? תנסה לראות מה קרה שם בשעות בהן לא היית. אולי אשתך שטפה את הרצפה? אולי ניקתה משהו? אולי קנתה פריט חדש? תרים אנטנה בטרם תיכנס הביתה'."

עד היכן הגיעה רגישותו של הרב, ניתן לראות גם באחד הסיפורים שסיפר אחיו, ר' אהרן הבר. האח ציין כי באחת השבתות הוא התפלל עם הרב בבית הכנסת, והחזן ניגש ב"שוכן עד" והחל להתפלל. אלא שהוא לא שם לב שרוב הקהל אינו אתו. ר' אהרן ציין שהוא גילה פתאום את הרב מתחיל לזמזם יחד עם החזן. "בתחילה לא הבנתי מה הוא עושה", סיפר האח, "לקח לי זמן להבין שהרב חשש מכך שהחזן יחוש אי נעימות כשהוא יגלה שהציבור לא אתו, אז הוא פשוט עצר את התפילה שלו וזמזם את נעימת התפילה, כדי לתת תחושה טובה לחזן."

סיפור נוסף ומרגש השמיע גם אביו של הרב. האב סיפר שכאשר זרקו סוכריות על חתן בבית הכנסת, גילה הרב ילד קטן בוכה בגלל שאבד לו הטופי שלו. הרב לא חשב פעמיים, אלא השתטח מלוא קומתו ארצה כדי לחפש אחר הטופי של הילד... אגב, הרב הבר אהב מאוד ילדים והיה לו חוש מיוחד כדי לדעת איך לשמח אותם. לא מעט מן התורמים סיפרו לאחר פטירתו, כי הזדמן להם לבקר אצלו עם ילדיהם, והרב התייחס אליהם בחביבות מיוחדת, כמו סבא טוב ואוהב.

אהבתו של הרב, כפי שמציין ר' יאיר, פרצה החוצה בכל הזדמנות אפשרית. "הוא היה כל כך אמתי, ללא צל של חיצוניות", הוא מבהיר, "הזכרנו קודם את שבת תורמים, ואני יכול לציין שזכיתי להשתתף בכמה שבתות כאלו, ובכולן היה

לשעת הדלקת הנרות, כאשר אני שומע את הרב מחלק הוראות לבני משפחתו: 'תכינו את הנרות', 'תעמידו את הפלטה', וכל זה כשהוא ממשיך לשוחח איתי. השיחה הסתיימה רק כשנשמע הצפצוף, ואז הרב היה מבטיח: 'מיד במוצאי שבת אתקשר אליך ונמשיך לשוחח, ומיד כשיצאה השבת – הרב כבר היה על הקו...'"

ר' יאיר מספר את הדברים וניכר בקולו כי הוא נרגש. "זכיתי להכיר את הרב מקרוב וידעתי עד כמה הרב היה מסור כל-כולו למען הציבור, לא פעם תיאר באוזני את סדר יומו העמוס מקצה לקצה, כשלעצמו בקושי נותר לו מעט זמן לשינה. אבל מעבר למה שידעתי, עמדותי נפעם למשמע סיפורים שמעולם לא סופרו, ורק לאחר הסתלקותו נודעו לרבים. לא יאומן איך שהרב נתן את כל-כולו לזולת, אין מילים שיכולות להמחיש את גודל הנתינה שהייתה לו."

אהבה וחסד

המפגש הראשון של ר' יאיר עם הרב הבר היה בחדר ההתאוששות של בית החולים איכילוב, לפני שלוש וחצי שנים, כאשר הרב בא לבקר אחרי שתרם כליה.

"לא הכרתי את הרב באופן אישי קודם לכן", מציין ר' יאיר, "אבל כתושב שכונת הר נוף בילדותי שמעתי עליו רבות, הוא היה דמות מוכרת, ואחיותי אף היו תלמידות של רעייתו תחי'. בשנים האחרונות התוודעתי לעיסוקו בנושא תרומת כליה, אך רק מאז שהכרתי אותו יותר לעומק הבנתי עד כמה שמדובר באדם מיוחד במינו, ונשביתי בקסמיו."

"אני לא היחיד", הוא ממחר להדגיש, "במהלך השבעה גיליתי כמה אנשים נוספים יש בעולם שחשים בדיוק כמוני, כי הרב היטיב לשדר את המסר שכל אחד הוא ידידו הקרוב ביותר, הוא שידר לכל אחד את התחושה הטובה ביותר שיכולה להיות."

כאשר מנסים להבין מי היה הרב, מתקשה ר' יאיר להגדיר זאת במילים. "הרב היה מסוג האנשים שכל מה שתכתוב עליו לא יספיק", הוא אומר לבסוף. "ובכל זאת, לאחר שחשבתי על כך רבות, הבנתי שלרב הייתה אהבת אדם יוצאת מגדר הרגיל, הרב גם ניחן באינטליגנציה רגשית גבוהה, והשילוב הזה היה מדהים במיוחד."

"בדיוק לאחרונה נתקלתי בעיתון עם ראיון שנעשה איתי מיד לאחר שבת התורמים הראשונה בה השתתפתי. הייתי אז זמן קצר אחרי התרומה, וראיינתי שם כתורם הטרי ביותר. אחד המשפטים שהשמעתי באותו ראיון הוא ש'היה שווה לתרום

החודשים שחלפו מאז הפטירה, אני יכולה לומר שהם היו מטלטלים עבורי בכל מובן אפשרי. לא היה רגע בו החיסרון לא היה מורגש."

זו לא רק ההתמודדות ללא בעלה, אלא גם עול העמותה שמוטל על שכמה. "כשהבנתי שאני זו שאמורה לרשת את מקומו – לא הייתה שום התלבטות", היא אומרת. "ידעתי שאנשים מחכים לנו, שיש כל כך הרבה משפחות שזקוקות למתנת חיים, אז מיד כשהסתיימו השלושים לקחתי את המושכות לידיים."

מאז אותו רגע היא לא נחה. "זו פעילות עם המון סיפוק, אבל גם עם הרבה כאב. זה לראות את הצער הגדול ביותר שיש לאנשים שממתינים, כשאני יודעת שלא תמיד יש דרך לעזור להם, אבל מצד שני לחוות את הרגעים המפעמים של האושר האינסופי, כשאנו עודים לעוד השתלה מוצלחת, לעוד חיים שניתנו, לילדים שקיבלו את אבא במתנה, לנשים שיוכלו ללדת ולסבא וסבתא שיוכלו לראות את נכדיהם. פגשתי במהלך החודשים האחרונים כל כך הרבה תורמים מיוחדים במינם שבזמן שכולם הסתגרו בכתיהם וחששו מהסגר ומהקורונה, הם יצאו מבתיהם כדי לעזור ולהציל אחרים. מדהים לראות איך שדווקא פטירתו של בעלי העלתה את המודעות לכל כך הרבה תורמים חדשים."

יש לך הסבר לזה?

היא שותקת לרגע. "לא, זה לא טבעי", אומרת לבסוף. "אין שום הסבר אחר לזינוק הבלתי נתפס שאנו רואים כאן, מלבד עובדה אחת – סייעתא דשמיא גדולה. כי בעלי ללא ספק פועל למעננו רבות מלמעלה."

עוצמת הנתינה

לא רק הרבנית הבר מתרגשת כשהיא נזכרת בבעלה הרב זצ"ל. כל מי שנעזר אי פעם ברב זצ"ל, מחסיר פעימה בכל אימת ששמו של הרב הבר עולה לשיחה. הסיפור הבא יוכיח זאת.

זה היה לפני כחודשיים, כאשר פגש ר' יאיר קרייף, הנמנה על מאות תורמי הכליות של 'מתנת חיים', את אחד המושתלים שקיבל כליה דרך העמותה. "הוא שמע על כך שהייתי מקורב מאוד לרב ישעיהו הבר זצ"ל ודמעות עמדו בעיניו", נזכר ר' יאיר. "בהתרגשות רבה הוא סיפר לי: 'אתה לא מבין איזה אובדן גדול זה עבורי'. הוא גם המשיך וסיפר: 'במשך כל התקופה שהייתי חולה והמתנתי לתרומת כליה, הייתי משוחח עם הרב פעמים רבות במשך שעות ארוכות, והרב היה מעודד אותי ונוסף בי כוחות. לא פעם השיחות נערכו ביום שישי ונמשכו עד

הרב הבר זצ"ל בטקס העשור עם הרה"ר הגר"ד לאו, השר יולי אדלשטיין (כיו"ר הכנסת) והרב אלימלך פירר

הרב הבר זצ"ל בקביעת מזווה

אבל הרב הבר, כמי שהיה טיפוס יסודי, אך יחד עם זאת גם איש חזון ובעל ידע רפואי נרחב, הצליח להסתכל על הבעיה מקרוב והגיע למסקנה שאם אנשים סובלים בדיאליזה ולא רואים את האור בקצה המנהרה, מוכרחים למצוא עבורם מענה. כך הוא התחיל לעבור בין בתי כנסת ולתלות מודעות, הוא התייעץ עם רופאים בכירים ואף ביקר בבתייהם של גדולי ישראל, כדי לשמוע את דעותיהם בנושא, כך שהוא למד את הסוגיה היטב. עם הרבה אמונה וחזון, הוא הצליח להתקדם ובשנה הראשונה לפעילותה של העמותה כבר היו ארבעה תורמים.

הרב לא הסתפק בכך, הוא שאף להגיע להרבה יותר ותמיד היה אומר: "אל תסתכל על המקום בו אתה נמצא עכשיו, תסתכל עשר שנים קדימה ויותר". את המשפט הזה הוא אמר לעצמו, לחבריו לדרך, וגם לחולים שהוא עודד בדיאליזה ולבכורים שעזר להם בשיבה. הוא תמיד המליץ לא להביט על הקשיים הנקודתיים שיש בחיים אלא להאמין שבעתיד יבואו ימים טובים יותר, ושבהסתכלות למרחקים, הקשיים העכשוויים מתגמדים ותופסים את הפרופורציות הנכונות.

ובאמת, כדור השלג שהיה בתחילה קטן, הלך והתגלגל והתפתח לעמותה ענקית שאין שבו בו היא לא מלווה תורמים. רק לאחרונה היה שבוע בו נעשו לא פחות מ-12 השתלות. הגידול ממשיך להיות תמידי, עם עוד ועוד אנשים שמבקשים לתרום. גם בכירי הרופאים שהיו בתחילה ספקניים, הודו במשך השנים שהעמותה הצליחה לחולל מהפיכה עצומה בתחום.

בתחילת דרכה של העמותה, הרב התבטא שהיעד שהוא מציב מול עיניו הוא להגיע לתרומה ה-800. מצמרר לראות כי הוא הסתלק מאתנו בתאריך ל' ניסן, סמוך מאוד לתרומה ה-800. מאז, בין היתר כתוצאה מהתערורות שהגיעה בעקבות פטירתו, היו יותר מ-88 תרומות, וזו לא המילה האחרונה. מדובר בשבירת שיאים שאיש לא יכול היה לדמיין, וכל זה בזכות מהפיכה של איש אחד.

...

ר' יאיר קרייף נושם עמוקות. ניכר שקשה לו לדבר על הרב בלשון עבר, והוא מתרגש במיוחד כשהוא מספר: "חודשיים אחרי פטירתו של הרב נולדה לי בת. כמובן שלא יכולנו לקרוא לה בשם 'אברהם ישעיהו', והתלבטנו איזה שם לבחור. לבסוף החלטנו להעניק לה שני שמות שמאפיינים יותר מכל את תכונותיו של הרב - קראנו לה 'אהובה עדינה', כשאנו מקווים מאוד שתזכה ללכת בדרכיו.

"השיחה האחרונה שקיימתי עם הרב", הוא מוסיף, "הייתה בעיתי מצמרר, לאחר שהרב נדבק בנגיף הקורונה. הוא התקשר אליי וסיפר שקיבל תרומה של תלושים לקניה ברשת מזון והוא רוצה לחלקם לאנשים נזרקים. כי כפי שכבר ציינתי, הוא עסק רבות בצרכי ציבור לשם שמיים, מעבר ובנוסף לעיסוקו בנושא הכליות. איני יודע מי קיבל את התלושים בסופו של דבר, אך אני יודע שזה היה הנושא שהעסיק אותו בימיו האחרונים - חסד ועוד חסד. אני חושב שזוהי בדיוק הצוואה שהוא השאיר לנו - להמשיך להתבונן, לחשוב על האנשים שחיים סביבנו, ואיך אנחנו יכולים לעזור להם, וכמובן לאהוב כל אדם ללא סייג וללא כל תנאי.

"הרב תמיד נהג לומר שאמנם לא כל אחד יכול ומסוגל לתרום כליה, אבל כל אחד יכול לגמול חסד, אפילו במילה טובה או בחיוך. אין ספק שזו הצוואה שהוא השאיר לכולנו". ■

הרב לא הסתפק בכך, הוא שאף להגיע להרבה יותר ותמיד היה אומר: "אל תסתכל על המקום בו אתה נמצא עכשיו, תסתכל עשר שנים קדימה ויותר". את המשפט הזה הוא אמר לעצמו, לחבריו לדרך, וגם לחולים שהוא עודד בדיאליזה ולבכורים שעזר להם בשיבה. הוא תמיד המליץ לא להביט על הקשיים הנקודתיים שיש בחיים אלא להאמין שבעתיד יבואו ימים טובים יותר, ושבהסתכלות למרחקים, הקשיים העכשוויים מתגמדים ותופסים את הפרופורציות הנכונות

הרב הבר זצ"ל נואם בטקס העשור

כל כך מיוחד לראות את החיבור של אנשים מכל גווי הקשת - כיפות סרוגות מכל הסוגים, מגבעות, שטריימלים, ספודיקים, וכולם מרגישים כל כך אהובים ומחוברים אליו, האישיות שלו קרנה מאהבת הזולת".

תלמידים הרבה

הרב הבר התפרסם בשנים האחרונות כ"רב של הכליות", אך לא כולם יודעים שקודם לכן הוא עסק בתפקידים חינוכיים רבים, בין היתר כמנהל תלמוד תורה ואחר כך כר"מ בשיבת נחלת אשר ובישיבת וולפסון.

אחד מתלמידיו הרבים סיפר: "לעולם לא אשכח איך שבבואנו לישיבה היינו בחרים שובבים מעט שהלימוד לא תמיד היה בראש מעייניהם. לפתע הרב נכנס לחדר השיעורים נעמד באמצע החדר וקרא לעברנו בפאתוס: 'חבר'ה, מכאן עוד יצאו בכורים לישיבת חברון!' הבטנו זה על זה בפליאה, אף אחד מאתנו לא העלה בדעתו להגיע לישיבה כמו חברון, זה בכלל לא הכיוון שחשבנו עליו, אבל הרב לא רק אמר, אלא באמת ובתמים הוא האמין בנו. גם אם בסופו של דבר לא המשכנו לחברון, הרגשנו לאורך כל הדרך איך שהוא מאמין בכוחות וביכולות שלנו. זה הגיע מהמקום הכי אמתי שבו, וזה ופשוט קנה אותנו".

בחור אחר שלח למשפחתו של הרב מכתב, בו סיפר איך בכניסתו לישיבה קטנה בשיעור א' נתקף במועקה קשה. הוא היה בחור עדין שרק אתמול עוד שיחק כדורגל במגרש, ופתאום מצא את עצמו בתוך ים של סטנדרים, בכורים עם כובעים וחליפות, ומשגיח שעומד ושואג: "א-ל-ל-ל-ל!"

כשהסתיימו הלימודים ביום הראשון והוא כולו נבוך ומבולבל, התקרב אליו פתאום אברך שאמר לו: "אני חושב שאנו חולקים יחד תוויה משותפת". היה זה הרב הבר ששיתף אותו בתחושותיו והוסיף: "גם עבורי זה היום הראשון, קשה לי ואני מרגיש לא שייך. אני מגיע עם כל כך הרבה חששות, בפרט שסומכים עליי ונותנים בי אמון. אבל לא יארכו הימים ואנחנו נהיה מאחורי זה, בוא נראה מי מבין שנינו יהיה הראשון..."

זה לא הסיפור היחיד שנשמע מתלמידיו, כי הרב היה ערני מאוד לבחורים רגישים, ופשוט ידע לחוש, לקלוט אותם ולשוחח עימם בצורה הנכונה.

מתנה של חיים

למעשה, עצם הקמתה של 'מתנת חיים' הגיע גם כן מתוך רגישותו הרבה, ואהבתו לזולת. העמותה, כפי שנהג הרב תמיד לספר, הוקמה לאחר שהוא קיבל כליה, בזמן שבחור בשם פנחס שהיה אף הוא בטיפולי דיאליזה, והרב הבטיח לו שהוא ימצא לו תורם, ואכן הרב מצא, אלא שפנחס נפטר ממחלתו ולא שרד את ההמתנה המתישה. הרב נהג תמיד לומר כי "יום פטירתו של פנחס - היה יום ההולדת של מתנת חיים".

את המהפך שעבר תחום השתלות הכליות מאז אותו יום קשה לתאר במילים. כשהרב הקים את 'מתנת חיים', המודעות לתרומת כליה שאפה לאפס. לא היה שום סיכוי שאדם נורמטיבי ייכנס לחדר הניתוח, שם יוציאו כליה מגופו. תרומות אלטרואיסטיות שניתנות לאנשים שלא מכירים זה את זה, היו אפסיות, אך גם תרומות בתוך המשפחה כמעט לא נראו.

מסע חובק

שולחן

הרה"ג אהרון חסקל, מגדולי מומחי הכשרות בעולם היהודי, ביקר ב-30 השנים האחרונות בעשרות מדינות כדי לעקוב מקרוב אחר ייצור חומרי גלם בהם משתמשים מרבית החברות המספקות מוצרים כשרים למהדרין • בראיון ל'מוסף החג' מספר הרב חסקל על הנעשה מאחורי הקלעים של ייצור היין, הוויסקי, תעשיית הג'לטין, תמציות וחומרי טעם וריח, ואפילו פיתוח חדשני של גידול ירקות מנותקים ללא כימיקלים על גבי קיר מיוחד, על הדרך הארוכה שעבר בכדי לדאוג לייצור בכשרות מהודרת חומצות, אנזימים ובקטריות ההכרחיות לייצור יין ועל המעורר העצום של ארגון הכשרות 'סטאר-קיי' הפרוש על פני 102 מדינות

אלי שניידר >>

בדיקת כשרות במזקקת הויסקי בסקוטלנד של ייצור אנזימים בכשרות מהודרת שיתאים לכל היקבים. אולי לא ידעתם, אבל בייצור היין משתמשים גם בבקטריה מלולקטית, המסייעת לתסיסה השנייה של היין, הנעשית לאחר התסיסה האלכוהולית הראשונה וחשובה מאד בייצור יינות יוקרתיים במשך שנים לא הייתה בקטריה כשרה. "הטסנו מהארץ לקנדה חומרי גלם כשרים בכדי לייצר במיוחד בקטריה מהדרין", מספר הרב חסקל. "זה היה חידוש בעולם היין, משום שעד אז מצע הגידול של הבקטריה היה חמץ".

הרב חסקל מציין נקודה נוספת: "היינות שמויצרים בפיקוח של סטאר-קיי משווקים לכל העולם, בגלל כשרותם המהודרת, אבל גם בגלל איכותם. לדוגמא, יצוא ליפן הידועה בצריכת יינות משובחים, עבור קהל לא יהודי שצורכים יינות כשרים, לא בגלל הכשרות אלא בגלל האיכות. בקרת איכות המוצרים ביפן היא מהקשות בעולם וזו ההוכחה הטובה ביותר לאיכות היין שלנו - יש בזה קידוש ה' גדול".

לא רק היין עובר תהליך ארוך ומורכב. גם ייצור וויסקי כשר למהדרין מהווה משימה מאתגרת ומורכבת לא פחות. רק לאחרונה הוחל בייצור ויסקי מהדרין בישראל. גם כאן מדובר בפריצת דרך. "במשך קרוב לעשרים שנה הסתובבתי בלמעלה מ-100 מזקקות בסקוטלנד, כולל באיים", משחזר הרב חסקל. "חקרתי את הנושא הזה לעומק, עוד בשנים שבהן אנשים שומרי כשרות שחו וויסקי גם אם לא הייתה עליו חותמת כשרות. אנשים לא ידעו שבחלק מהמזקקות, הייתה בעיית כשרות של "סתם יינם", מאחר וחביות היין מיוצרות במיוחד על מנת להעביר אותם ליישון ויסקי. בחלק מהמזקקות דואגים להשאיר מעט יין בחבית כדי להשביח את הטעם של הוויסקי. טעם של היין יש ממשות גדולה וחזקה ויש בכך בעיות כשרותיות חמורות".

"למעשה", אומר הרב חסקל, "יש כיום בת"א את מזקקת 'חלב ודבש' המייצרת לראשונה ויסקי כשר למהדרין. זו פעם ראשונה שלקחו חביות יין כשרות למהדרין, של יקב שכל תוצרתו נעשית תחת כשרות מהדרין, ובחביות אלו משתמשים ליישון הוויסקי. גם חביות הקוניאק, הן של תוצרת קוניאק צרפתי כשר למהדרין. זה מהפך אמיתי בתחום כשרות הוויסקי. כיום יש לנו צוותי השגחה בצרפת, בספרד ובמדינות נוספות, כדי שגם החביות שמגיעות משם, אלו חביות כשרות למהדרין שיוצרו במיוחד עבורנו. על כל חבית מוטבעת פלומבת כשרות שלנו על מנת שכל התהליך, כולל ייצור החביות המיועד ליישון הוויסקי במזקקה, ייעשה בפיקוח כשרותי מחמיר".

מסביב לכדור הארץ

כדי להאיר את עינינו מספר הרב חסקל כי תעשיית ייצור המזון מתחלקת בין מוצרי המזון לבין חומרי הגלם בחלוקה של 80/20, כלומר 80 אחוז מהמוצר מורכב מחומרי גלם ורק 20 אחוזים הם מוצרי המזון עצמם. "רוב חומרי הגלם מיוצרים במפעלי ענק בסין, בהודו, באפריקה וחלקם אף באירופה. זה מצריך מערך כשרות נרחב המתפרס על פני עשרות מדינות. יש לנו כאן משגיחים ונציגויות ב-102 מדינות. אין חומר גלם שלא נמצא תחת ההשגחה המהודרת של סטאר-קיי".

כדי שנבין עד כמה ייצור של מוצר אחד מצריך מערך השגחה בכמה מדינות במקביל, הרב חסקל מסביר איזו תהליך עוברת הסוכרייה לפני שהיא מגיעה אל המדף

הרב חסקל בבדיקת סימני הנהרה בדגים במפעל בחו"ל

הרב חסקל בביקור במרתף יין יקב קטלב

היקבים המייצרים יינות כשרים למהדרין ברחבי תבל - צרפת, ספרד, איטליה, ארה"ב ואפילו במדינות דרום אמריקה, דרום אפריקה ואוסטרליה הרחוקות, ליקבים המעוניינים בכשרות מהודרת".

"דוגמא נוספת", מוסיף הרב חסקל. "בעבר היו משתמשים באנזימים, חומר עזר המשמש את ייצרני היין. היה קושי להשיג את האנזימים בכשרות מהודרת. מה גם שהחומר עשוי מקטניות או מחמץ והיה צורך להפיק אנזימים ללא חשש קטניות וחמץ. על מנת שהיין יהיה כשר לפסח למהדרין. גם כאן נכנסו לתהליך ארוך ומורכב

דרך ארוכה עובר כל מוצר מזון מרגע תהליך הייצור ועד שהוא מגיע אל מדפי הסופרמרקטים, המרכולים וחנויות היין והאלכוהול.

הרה"ג אהרון חסקל שליט"א, מגדולי מומחי הכשרות בעולם הידוע כמומחה לחומרי גלם מורכבים, פותח צוהר לתהליך הארוך והמורכב. בשנים האחרונות משמש הרב חסקל כראש ארגון הכשרות סטאר-קיי בישראל ובאירופה. במשך עשרות השנים האחרונות, צבר הרב חסקל ניסיון פנומנלי נדיר. רבות ממערכות הכשרות, הן בישראל והן באירופה ובארה"ב, נעזרות בניסיונו המקצועי ובידע האדיר שרכש עם השנים.

מערך הכשרות של "סטאר קיי" נחשב לאחד מגופי הכשרות המובילים בעולם היהודי, הפועל ב-102 מדינות. למערכת הכשרות "סטאר-קיי" ניסיון של עשרות שנים במתן כשרות בעולם היין והוויסקי ובוצרים רבים נוספים. בעבר, עולם היין הכשר היה דל וחובבי היין האיכותי נאלצו להתפשר בשל העובדה שכמעט ולא היה נמצא יין איכותי בכשרות מהודרת. מי שחולל את המהפכה היה יו"ר "סטאר קיי" בישראל ובאירופה הרב אהרון חסקל, שביקר בשורה של יקבים בישראל ובעולם, והבין את הצורך האדיר במתן כשרות מהדרין ליינות וויסקי איכותיים. יחד עם צוותי משגיחים יראי שמים, המפקחים על כל תהליך הייצור, זוכה כיום ציבור המקפיד על מהדרין, ליהנות מתוצרת של יין וויסקי כשרים למהדרין. כל התהליך מפוקח באופן הדוק תחת עינו הפקוחה של הגאון רבי משה היינעמאן שליט"א מגדולי הפוסקים בארצות הברית, תלמידם וממשיך שרשרת הפסיקה של מרן הגר"מ פיינשטיין זצ"ל ומרן הגר"א קוטלר זצ"ל.

ב-30 השנים האחרונות מצא עצמו הרב חסקל מבקר ברבות ממדינות העולם, בחלקן ביקר פעמים רבות, על מנת לעמוד מקרוב אחר תהליכי הייצור השונים של מאות סוגים של חומרי גלם.

לאדם מבחוץ, שאינו מונח בנעשה מאחורי הקלעים, נדמה שבכל מוצר החברה מייצרת את כל חומרי הגלם במפעל המקומי. בפועל, ניתן למצוא על המדפים מאות ואלפי מוצרים שתהליך הייצור שלהם מורכב מחומרי גלם שכל אחד מהם מיוצר במדינה אחרת ולעיתים במספר יבשות שונות. כדי שהמוצר שנכנס אל פינו יהיה כשר למהדרין לכתחילה וללא שום פקפוק, יש צורך להשגיח מקרוב אחר תהליכי הייצור של כל חומרי הגלם. המשמעות היא שבכל מפעל, בכל מדינה, שוהה משגיח צמוד העוקב אחר תהליך הייצור.

הקושי בייצור חומרי גלם

אם נדמה לכם שהיין שאותו אתם צורכים, מכיל רק את הענבים שנבצרו וההקפדה הנדרשת היא רק על ענייני שביעית ותורמות ומעשרות ושתהליך הייצור ייעשה ע"י שומרי תורה ומצוות, לרב חסקל יש מה להוסיף לכם.

בראיון ל"מוסף החג", פותח הרב חסקל צוהר אל מאחורי הקלעים של עולם הכשרות. "עד לפני 20 שנה היה תרתי דסתרי: או יין כשר או יין איכותי", פותח הרב חסקל. "כיוון שבעלי היקבים והייננים לא היו שומרי תורה ומצוות והיה חשוב להם מאד להיות מעורבים בתהליך עשית היין באופן אישי כולל נגיעה ביין דבר האסור כמובן בתכלית, עם הזמן החלו מספר יקבי בוטיק לייצר יין איכותי כשר למהדרין. הם היו החלוצים שחוללו את המפנה האדיר בשנים שלאחר מכן. גם שלושת היקבים הגדולים הבינו שבקרב ציבור צרכני המהדרין גלום פוטנציאל עסקי נרחב והחלו לייצר יין איכותי כשר למהדרין. היום, עם שפע של חנויות יין ואלכוהול, ניתן למצוא על המדפים, אינספור יינות, של עשרות יקבים בכשרות מהודרת".

"הדרך לייצר יין מהדרין לא הייתה קלה", משחזר הרב חסקל. "ראשית, חלק מחומרי הגלם לא היו מהדרין. לדוגמא: באותן שנים לא היה בנמצא להשיג חומצה טרטרית כשרה למהדרין. את החומצה מפיקים משאריות של אבן היין שהגיע מיקבים מרחבי העולם. החומצה הזו היא תוצר מהיין עצמו ותפקידה לווסת את רמת החומציות של היין. ישנה מחלוקת הלכתית באשר לכשרותו של המוצר כאשר החומצה הטרטרית מיוצרת מיין שאינו כשר, אך לכל הדעות אין זה מהדרין. באותה תקופה, החלטתי להיכנס לעובי הקורה ולדאוג לייצור של חומצה טרטרית מהגפת של יינות כשרים למהדרין. תהליך הייצור כלל איסוף מיקבים כשרים למהדרין גם בארץ וגם בחו"ל, את השאריות של הגפת שאותו היינו שולחים להפקה של החומצה תחת השגחה קפדנית ומאירופה החומצה הייתה חוזרת לישראל אל היקבים שביקשו לייצר יין כשר למהדרין. למעשה זו הפעם הראשונה שהייתה חומצה טרטרית כשרה למהדרין לייצור בישראל וכן לשאר

הגר"מ היינעמאן בביקור בשדה חיטה לקצירת חטים למצות

חביות משומשות מוכנות לשריפה עבור תעשיית הויסקי מבנה הגידול החדש שיכול לשמור על עצמו ללא חרקים, כאשר הפיילוט הראשוני נערך ברעננה, ונכגד כל הסיכויים הניסוי רשם הצלחה גדולה. במסגרת הפיתוח עמלו מומחי הכשרות באמצעות שימוש בטכנולוגיות מתקדמות להגיע למצב של אפס חרקים בשורה של עלי ירק שונים. עוד מציינים במערכת הכשרות 'סטאר-קיי' שהתהליך מתחיל משלב האדמה שמגיע מהמשתלות. תהליך של בדיקת האדמה כולל חיטוי טבעי בשיטה ייחודית ולאחר מכן עושים בדיקה נוספת לפני שמכניסים את האדמה למבנה. המבנה עצמו אטום ויש בו הרבה חומרות מודרניות כדי להגיע למצב שלא יהיו כלל חרקים. "מדובר במצב חדש שלא קיים בעולם, גידול עלים ללא חרקים ומעופפים בכלל אך גם ללא חומרי הדברה", מדגישים בסטאר-קיי. בניגוד למיתוס, מציינים במערכת הכשרות של סטאר-קיי, חומרי ההדברה אינם מאריכים את חיי המדף של הירק, אך מאידך עלולים לפגוע בבני אדם בשל החומרים הכימיקליים הקיימים בחומרי ההדברה. זו הבשורה של הירקות של 'ורטיקל פילד', שהם ללא כימיקליים כלל.

ההשקעה הטכנולוגית הגדולה ב'ורטיקל פילד' מאפשרת להשיג שטח נוסף שיש בו דונם של ירק, מאחר ולכל מוצר יש אקלים ספציפי שהוא צריך. באמצעות תוכנת מחשב מיוחדת שפותחה, כל מוצר שגדל ב'ורטיקל פילד' מקבל את התנאים האופטימליים עבורו.

אפילו על שנת השמיטה שתחל בר"ה תשפ"ב כבר חשבו בסטאר-קיי, כאשר כל התוצרת של שנת שמיטה, תהיה על מצע מנותק, ללא כל חשש של איסורי שמיטה.

החיבור בין סטאר-קיי ל'ורטיקל פילד' מבוסס על שיתוף פעולה מלא הן בנושא הכשרות והן בנושא המקצועי. שיתוף הפעולה בא לידי ביטוי גם בשיתופי פעולה מתקדמים בשווקי העולם כולל בארה"ב, באירופה ואפ"י באיחוד האמירויות.

לסיכום אומר הרב אהרן חסקל: "דווקא היום כשהעולם הפך להיות כפר גלובאלי קטן ויש לארגון חובק עולם היכולת בס"ד לחקור הכשרות לעומק, שליחות וחובה גדולה עלינו לדאוג לציבור המהדרין בכל קהילות העולם שהמזון יהיה בתכלית הידור הכשרות".

הגר"מ היינעמאן שליט"א עם הרב אברהם פולק נשיא 'סטאר קיי' בדיון הלכתי עם מרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל

הגר"מ היינעמאן בבדיקת סכין השחיטה

הרב חסקל בבדיקת חרקים במפעל מזון בחו"ל

צוות רבני 'סטאר קיי' במרתף ויסקי ליישון בחביות יין נכשר למהדרין מגיע בד"כ מחו"ל לא הגיע לישראל ויצר מחסור בחלק מהירקות. הפיתוח של 'ורטיקל פילד' פותר למעשה חלק ניכר מהמחסור, מה גם שהכל נעשה בצורה סטרילית היישר מהחקלאי לצרכן מבלי שהירקות עוברים בדרך תהליכים נוספים.

במערכת הכשרות סטאר-קיי שחתומים על הפיתוח החדש, מספרים שמחשבה רבה והון רב הושקעו בפיתוח

בחנויות. "כדי לייצר סוכריה לוקחים חומר גלם כלשהו, מערבים אותו עם חומרי גלם נוספים במינונים שונים ומייצרים ממנו את הבסיס לסוכריה. על זה מוסיפים חומרים נוספים שמהם מייצרים תמציות מאכל, חלקן טבעיות, חלקן סינתטיות, שמהן מייצרים את הסוכריה בטעמים שונים בתוספת חומרי טעם וריח. מוצר כזה מורכב ממוצרים שמגיעים מכמה מדינות בעולם. לפעמים בממתק אחד ניתן למצוא קקאו שמגיע מגאנה או קמרון באפריקה, חומצות מאכל המגיעות מסין, תרכיזים ותמציות שמיוצרים בארגנטינה ובהודו, ויטמינים שמיוצרים בגרמניה ורכיבים נוספים המיוצרים במדינות נוספות. מערך הכשרות שלנו פרוש על פני כדור הארץ כולו ורק זה מאפשר לנו להעניק כשרות לכל חומר גלם בנפרד בנוסף לכשרות במפעל הייצור עצמו.

גם תעשיית הג'לטין המשמשת רבים ממשקי הבית כמו גם אנשי המקצוע, לייצור מנות אחרונות, מעדנים וכדו', מצריכה השגחה קפדנית על מנת שהג'לטין יהיה תחת כשרות מהודרת, ג'לטין המופק מעורות דגים כשרים. בשל מערך הכשרות העצום הפרוש בכל העולם, לא פלא שתאגדי ענק כדוגמת 'נסטלה', 'ג'וני ווקר' 'פפסיקו' וחברות ענק נוספות, מתהדרות כיום בכשרות של סטאר-קיי. "יש לנו את היכולת לתת מענה מקצועי ומסומך לכל שאלה הלכתית שמתעוררת", מציין הרב חסקל. "לדוגמא – באחד המפעלים של ענקית המזון 'נסטלה' בגרמניה, התעוררה שאלה הלכתית סבוכה באשר לאחת ממערכות החימום במפעל. כדי להכריע בסוגיא, נדרשה חוות דעת מקצועית של מהנדס מומחה בתחום. לשם כך, שכרנו את שירותיו של אחד המהנדסים מגדולי המומחים בעולם בתחום מערכות חימום וקיטור, ורק לאחר שנתן את חוות דעתו, ניתן היה להכריע בסוגיא מבחינה הלכתית. זו פריבילגיה ששמורה רק למערכת כשרות עם משאבים גדולים והיקף פעילות בכל העולם".

כחלק מהמשאבים, בסטאר-קיי עשו הכל על מנת לייצל את מערכות הפיקוח והבקרה, ולשם כך מועסקים במטה הארגון בארה"ב 30 עובדים שכל תפקידם הוא להזין את הדו"חות המגיעים מאלפי המשגיחים בכל העולם. כל מידע מוזן לתוכנת מחשב ייחודית ומתקדמת, שמסייעת לפיקוח ובקרה הדוק על כל מוצר הנמצא תחת כשרות הארגון, בכל רגע נתון, הדוחות המפורטות מועברים לרבנים האחראיים, מומחים כל אחד בתחומו, להכרעה ואישור.

ירקות שגדלים על קיר

בשנה האחרונה עמל הרב חסקל, יחד עם מומחי ארגון הכשרות על פיתוח חדשני המאפשר גידול של ירקות על קירות בצורה מבוקרת ללא שימוש בחומרי הדברה כלל. הפיתוח נעשה ע"י מערכת הכשרות סטאר-קיי בחוות הגידול של חברת 'ורטיקל פילד'. מדובר בחווה בתוך קונטיינר שבה מגדלים את הירקות על קירות בצורה מבוקרת, בכל ימות השנה, ללא חומרי הדברה כלל.

החווה עצמה מורכבת מטכנולוגיה גבוהה של בקרת אקלים, מצלמות מתקדמות וסנסורים שמאפשרים תוצר באיכות טובה וגבוהה.

ב'ורטיקל פילד' מציינים שבתקופה זו בשל הקורונה, מאחר וטיסות רבות בוטלו, חלק גדול מהירקות שהיה

2 באס בתנור

אין כמו העיתוי של החגים המתקרבים כדי להדר את שולחן החג עם תבשילי דגים טעימים ועשירים בטעמים. דגים הם מנה קלה להכנה ובעיקר טעימה ובריאה במיוחד. ואם כבר מבשלים לחג, יש דבר אחד עליו חשוב להקפיד - דג טעים ובריא הוא דג טרי ודג טרי באמת - מתחיל אצל מגדלי הדגים בישראל.

מצרכים:

4 פילטים של באס ישראלי טרי
1 בטטה פרוסה לפרוסות עבות
1 קולורבי פרוס לפרוסות עבות
ראש של שום חצוי
3 בצלים ירוקים שלמים
תבלינים - מלח, פלפל, כמון, פפריקה
שמן זית

אופן הכנה:

1. מניחים הכל בתבנית, על נייר אפייה
2. שמים מעל את הבצלים השלמים
3. מתבלים בכפית מלח וכפית פלפל, חצי כפית כמון, כפית פפריקה, רבע כוס שמן זית
4. אופים בתנור בחום של 170 מעלות למשך 35 דק'

3 עוגת מוס שוקולד

חברת כרמית חולקת מתכון לקינוח לשולחן החג - עוגת מוס שוקולד עם אגוזי לוז מקורמלים • חלבי

מצרכים:

תבנית בקוטר 22 ס"מ
רינג בקוטר 20 ס"מ לקישוט.

רכיבים לתחתית העוגה:

200 גרם עוגיות מיני קוקיס בטעם קרמל
70 גרם שוקולד אגוזי מריר 70% מוצקי קקאו עם אגוזי לוז מקורמלים
40 גרם חמאה

1 תהדיג - עוגת אורז

מועדים לשמחה גם בסגר • לכבוד חגי תשרי "סוגת" מציעה מתכון מיוחד של רותם ליברזון, אשפית הבישול הפרסי, אשר מלמדת שלב אחרי שלב איך מכינים עוגת אורז "תהדיג" חגיגית עם תחתית תפוחי אדמה פריכים ואף מעניקה טיפים לבישול אורז פרסי מושלם • אורז פרסי של רותם ליברזון ל"סוגת"

מצרכים:

1 קילו אורז פרסי
3 תפוחי אדמה קלופים ופרוסים לפרוסות עבות
3/4 כוס שמן (לא זית)
1 כף כורכום או חופן של חוטי זעפרן
2 כפות גדושות מלח

אופן הכנה:

1. מעבירים את האורז לקערה גדולה, ממלאים בשפע מי ברז קרים ומשרים למשך שעה. שוטפים היטב.
2. אם משתמשים בזעפרן מעבירים אותו לקערת, מוסיפים כף מים חמים ומשהים ל-10 דקות.
3. מרתיחים שפע מים עם 2 כפות מלח בסיר גדול עם תחתית עבה ומבשלים בהם את האורז חצי בישול כמו פסטה, במשך 7 דקות. מסננים.
4. יוצקים את השמן לאותו סיר, מוסיפים כורכום או את הזעפרן ומחממים לבעובע קל. מסדרים בתחתית הסיר בצפיפות את תפוחי האדמה. מעבירים את האורז לסיר מבלי להדק או לשטח.
5. משתמשים בידית של כף עץ כדי ליצור חורים באורז - הארובות יאפשרו לאדים להשתחרר ויבשלו את האורז. מכסים במגבת ועליה מכסה ומבשלים 10 דקות מעל להבה בינונית.
6. מנמיכים את הלהבה וממשיכים לבשל 45 דקות נוספות. בתום הבישול מניחים מגש או צלחת גדולה על גבי הסיר והופכים בבת אחת, ליצירת עוגת אורז שלמה.

5 טיפים של רותם לאורז פרסי מושלם:

- הפרסים מעדיפים אורז לבן וארוך, לכן 4 דקות אחרי שהתחילו לבשל את האורז כמו פסטה הם מוסיפים 5 קוביות קרח למי הבישול ולאחר דקה נוספת, מסננים.
- כדי שהתהדיג ייצא מושלם, מומלץ להניע את הסיר עם השמן המתובל כך שהוא יצפה גם את דופנות הסיר עד לחצי הגובה.
- פורסים את תפוחי האדמה בעובי של 1 ס"מ, כדי שלא יישרפו.
- אפשר לרפד גם את דופנות הסיר בפרוסות תפוחי אדמה.
- כדי להבטיח שהעוגה תשתחרר בשלמותה אפשר לטבול את תחתית הסיר במים קרים. הפרשי הטמפרטורה ייגרמו לתהדיג להתנתק מהתחתית.

אופן הכנה גנאש שוקולד:

1. מחממים את השמנת המתוקה בסיר עד לסף רתיחה.
2. שופכים את השמנת על השוקולד המריר הקצוץ ב-3 פעימות תוך כדי ערבוב.
3. מחלצים את העוגה הקפואה מהתבנית, מצפים אותה בגנאש ומפזרים מעל את האגוזים.

4 פפרדלה עם צלי בקר

עם בואם של חגי תשרי ושולחנות החג המיוחדים מציע המותג ברילה מתכון שיעשיר כל שולחן חג: פפרדלה עם צלי בקר בבישול ארוך

מצרכים:

500	גרם פסטה פפרדלה
נתח	כתף בקר במשקל כ-1 1/2 ק"ג חתוך לקוביות (אפשר להשתמש גם בשפונדרה או פלאש-פילה)
	מלח
	פלפל שחור גרוס
1/4	כוס שמן זית
2	בצלים קצוצים גס
1	ראש סלרי קלוף וחתוך לקוביות
4	גזרים קלופים וחתוכים לטבעות
10	שיני שום שלמות
2	גבעולי טימין
2	עלי דפנה
2	כוסות יין אדום

אופן ההכנה:

1. מחממים את השמן בסיר רחב וגדול (רצוי סיר מברזל יצוק, שיכול להיכנס לתנור), מתבלים את נתחי הבשר במלח ופלפל ומטגנים את נתחי הבקר כמה דקות מכל צד, עד שהם משחימים. מוציאים ושומרים בצד.
2. מוסיפים לסיר את הבצל, הסלרי והגזר ומטגנים כמה דקות עד שהירקות מתרככים והבצל זהוב.
3. מחזירים לסיר את הבשר, מוסיפים את שיני השום, הטימין ועלי הדפנה. יוצקים את היין כך שרק יכסה את המרכיבים (אם חסר, מוסיפים עוד קצת יין או מים) ומביאים לרתיחה. מכסים, מעבירים לאש נמוכה ומבשלים 3 שעות, עד שהבשר רך. ניתן גם להכניס את הסיר לתנור ולאפות במשך 3 שעות בטמפרטורה של 150 מעלות.
4. בסיום הבישול מפוררים את הבשר בתוך הרוטב (בעזרת מזלג) ומבשלים עוד 10 דקות.
5. מבשלים את הפפרדלה לפי ההוראות שעל האריזה.
6. מערבבים את הפסטה עם הרוטב החם ומגישים

המתכון באדיבות המותג ברילה

רכיבים לליבת ריבת חלב:

8	גרם אבקת ג'לטין
40	גרם מים קרים מהמקרר
100	גרם חלב
200	גרם ריבת חלב
	רכיבים למוס שוקולד:
65	גרם חמאה
220	גרם שוקולד אגו מריר 60% מוצקי קקאו
500	גרם שמנת להקצפה 38%

רכיבים לגנאש שוקולד:

100	גרם שמנת מתוקה
100	גרם שוקולד אגו מריר 70% מוצקי קקאו עם אגוזי לוז מקורמלים - קצוץ דק
	אגוזי לוז קצוצים

אופן הכנה תחתית העוגה:

1. במעבד מזון טוחנים את המיני קוקיס לפירורים דקים ומעבירים לקערה.
2. ממיסים את השוקולד במיקרוגל בפולסים של 30 שניות או על סיר אדים כפול (בן מארי).
3. מוסיפים את השוקולד לפירורים ומערבבים.
4. ממיסים חמאה במיקרוגל, מוסיפים לתערובת המיני קוקיס ומערבבים עד לתערובת אחידה.
5. משטחים את התערובת בתבנית עגולה בקוטר 22 ס"מ.

אופן הכנה ליבת ריבת חלב:

1. מערבבים את אבקת הג'לטין בעזרת מטרפה עם המים הקרים ומכניסים למנוחה של כרבע שעה במקרר.
2. לאחר רבע שעה, מוסיפים לג'לטין את החלב ומחממים כדקה במיקרוגל עד שהג'לטין נמס.
3. יוצקים על ריבת החלב את תערובת הג'לטין ומערבבים היטב.
4. אוטמים רינג בקוטר 20 ס"מ עם ניילון נצמד ומניחים על משטח ישר.
5. יוצקים את התערובת לרינג ומעבירים למקפיא למשך הלילה.

אופן הכנה מוס שוקולד:

1. ממיסים במיקרוגל בפולסים של 30 שניות או על סיר אדים כפול (בן מארי) את השוקולד והחמאה.
2. מקציפים את השמנת המתוקה עד למרקם יוגורט ומקפלים לתערובת השוקולד ב-3 פעימות.
3. יוצקים מחצית מהמוס לתבנית עם התחתית, מניחים מעל את אינסרט ריבת החלב וסוגרים עם המחצית השנייה של המוס. מעבירים להקפאה בפרזר (לפחות 5 שעות).

סוכות תנובה

2 ממגוון מותגי פיראוס, תנובה קולקשן או נפוליאון
לנו כיצד אתם משדרגים את הארוחה ושולחן החג עם מוצרי תנובה
את מה שכתבתם בצירוף צילום החשבונית למייל TNUVA1010@GMAIL.COM
והכולו לזכות בשובר בסך 1,000 ש"ח (צרפו תמונה והגדילו את סיכוייכם לזכות!)

קנו

ספרו

שילחו

שובר בסך 1,000 ש"ח
לעיצוב שולחן חגיגי*

10
זוכים!

גל אורטסקי - תמונות להמחשה בלבד

פיראוס

COLLECTION
by תנובה

נפוליאון

למהדרין יש
תנובה

*גיפט קארד (או שובר מתנה) לרשת בהתאם לתקנון הפעילות. הפעילות תתקיים בין התאריכים ה' בתשרי תשפ"א (23.9.2020) ועד כ"ג בתשרי תשפ"א (11.10.2020). לפחות שני מוצרים ארוזים ממגוון מותגי פיראוס, קולקשן או נפוליאון של תנובה (כל שניים). בכפוף לתקנון. ט.ל.ח.